

DE edele coninghinne Mirro ende haer joncfrouwe en maectent daer niet al te langhe maer saten up ende reden alsij haestelicst mochten, ende reden so drie daghen achter een dat zij tot allen herberghen na Jason vernamen,¹ die daer gheleden was, maer zij en conde[n]s² niet achterhalen noch vinden.³ Ende up den vierden [dach]⁴ daer an quamen zij tot eender havenen, daer hem een scip ghetoecht⁵ was, toehoerende coopluyden van Athenen, ende dat Jason daer in was ende voer na Athenen, ende in dien zij daer wesen wouden, dat daer een ander scip noch lach met coepluyden, [42r] dat ter stont of⁶ varen soude.⁷

De scone Mirro dit hoerende, was drouvich uuyter maten.⁸ Dat niet teghenstaende, zij was ter stont beraden wat zij doen woude, ende sloet in haer selven, in dien zij so zeer ghemoyt was,⁹ dat sij daventuer voerder prouven soude ende volghen Jason.¹⁰ Ende als een vrou vol drucs¹¹ maecte [sij]¹² voerwaerde¹³ teghens den scipper, die in die

1. na Jason vernamen: over Jason hoorden

2. Hs.: condés — **Bellaert [1485]**, fol. c6ra: condens

3. [Gr 39v] LA noble royne mirro donques et sa damoiselle ne la firent Illec gueres longue a celle repeue / car elles monterent a cheual le plus hastiuement que possible leur fut et de la cheua[u]cherent par trois Iours entiers apres Iason oyans en chascun logis ou elles descen-[33v]doient nouuelles de lui / Mais ne le sceurent rataindre ne trouuer

4. Ontbreekt in hs. — **Bellaert [1485]**, fol. c6ra: opten vierden dach

5. ghetoecht: gewezen (in de verte op zee)

6. of: weg

7. Car au quart Iour ensuiuant elles vindrent a vng port ouquel len leur monstra vne nef qui estoit a aucuns marchans dathenes / et leur fu dit que Iason estoit dedens et quil sen aloit vers athenes / Et outreplus que se elles y vouloient aller Il y auoit encoires vne nef dautres marchans qui estoit sur le point de partir /

8. Mais la belle mirro fu en tel point de desplaisir quant elle sceut que Iason estoit monte quen elle nauoit plus que couroucier /

9. in dien zij so zeer ghemoyt was: nu ze al zo veel inspanningen verricht had

10. Ce non obstant elle fu tantost conseillie de ce quelle feroit. Et conclut puis que tant auoit traueillie que elle par esprouueroit dame fortune et sen yroit apres Iason /

11. drucs: droefheid, smart

12. Ontbreekt in hs.

13. maecte voerwaerde teghens: onderhandelde met

Dedele coninghinc mitro ende haer jonck en
 maectent daer met al te langhe Maer saten
 vp ende reden alsn haestelijst mochte Ende reden so
 die daghen achter een dat zn tot allen herberghen
 na iason vernamen die daer gheleden was Maer
 zn en roudes niet achterhalen noch vmden Ende vp
 den vueden daer an quamē zn tot eender hauentē
 daer hem een scip ghetocht was toehoerēde roep
 lyden van athenen Ende dat iason daer w was
 en voer na athenen En in dien zn daer wesen woude
 dat daer een ander scip noch lach met roeplyden

havene bij onweder¹ ghecomen was, ende trat in tscip, twelc ter stont ontanckert wart.² Het weder was stil ende begonnen³ te weyen, want men in dien tijden so ghemeenlic gheen zeyl en voerde als men nu pleecht.⁴ Sij deden so veel mit royen dat zij quamen in de volle zee, daer zij veel daghen in waren, ende Mirro wart ziec⁵ tot sterven toe.⁶

Alsij dus langhe gheweest had[den]⁷ in desen doene, een wonderlic weer en[de] storme van winden verstacse nu hier nu daer, dat [die] Fortune⁸ leiddese in de havene van Traetsen ondanc⁹ alle den scipperen, want zij wisten dat het daer quaet haven¹⁰ was ter causen van den coninck van dat rijck, ghenoeemt Dyomedes.¹¹

D Ese coninck Dyomedes was een onmeynsschelic tyran¹² ende had langhe ghepleghen dat hij roefde alle die in zijn landen quamen te water of te lande, ende up desen tijt was [hij]¹³ in een zijn

1. bij onweder: wegens slecht weer

2. A celle conclusion toute comblee et plaine daspres sospirs elle sen alla au nauire qui deuoit desancre pour aller en athenes et marchanda au maronnier qui a ce port auoit este amene par force de tempeste et de vent / Mais tantost apres Iceulx maronniers desancrerent

3. begonnen te weyen: bedoeld is het tegendeel: het waaien was opgehouden — **Bellaert [1485]**, fol. c6ra: begonde te wayen

4. Et quant Ilz apperceurent que le temps estoit calme et sans faire vent Ilz appresterent leurs rimes / puis se misrent au rimer a la force de leurs bras / Aussi en ce temps len ne vsoit point si communement de voiles comme len fait presentement /

5. Het is gebruikelijk in 'oude' romans dat vrouwen aan boord van een schip op zee onder invloed van de zoute lucht en het zoute water (dood)ziek worden.

6. Toutefois Ilz exploiterent en telle maniere quilz se retrouuerent en la haulte mer ou Ilz furent nagans plusieurs Iours pendant lesquelz la royne mirro deuint malade Iusques au mourir /

7. Hs.: had — het komt in deze tekst wel vaker voor dat een meervoudig 'sij' een enkelvoudige persoonsvorm krijgt.

8. Hs.: fortune die

9. ondanc: zeer tegen de zin (van de schippers, die ergens anders heen wilden)

10. haven: (een haven) binnenlopen, havenen (in Thracië)

11. Et finalement quant Ilz orent este Illec certaine espace de temps vng merueilleux oraige et tourbillons de vens les pourmenerent ca et la tellement que fortune les mena au port de trace malgre tous les maronniers / Car Ilz estoient tous aduertis quil y faisoit perilleux arriuer a cause du roy de celle contree qui auoit nom dyomedez.

12. tyran: onrechtmatig heerser of iemand die onrechtmatig of onwettelijk heerst

13. Ontbreekt in hs.

Dat ter stont of varen soude **D**e stont miro dit hoecende
 Was dromuch wyter maten dat met teghen staende zn
 Was ter stont berade wat zn doen vroude **E**n sloet in haer
 selue in dien zn so zeer ghemort was dat in dauctuer
 boeder prouue soude en volghē iason **E**n als een vrou
 vol duns maecte voerbaede teghens **D**e snpper die in
 die haucne bn onbedet gherome was **E**n hat in flap
 theit ter stont ontandert waer het weder was stil en
 begome te veyen wat men in dien tude so ghemeeulic
 gheen zeyl en boede als men in pleecht **E**n deden
 so veel mit roeyen dat zn quame in de volle zee daer
 zn veel daghe in vate **E**nde miro waer zic tot sterue
 toe **A**ls dus langhe ghebeest had in desen doene **E**n
 wonderlic weer en storme va vande verstarce in hiet
 in daer dat fortune die leiddese in de haucne van
 traetsen ondanc alle den snpperē wat zn wiste dat
 het daer quact haucn was ter causen va den comelic
 van dat inli ghenoeit **D**romedes

Dese comelic **D**romedes was een dincynstliche
 tyran **E**nde hade langhe ghepleghen dat in
 roefde alle die in zyn landen quame te water of
 te lande **E**n vp desen tūt was in een zyn stad ghehee
 ten bisanten die sint die tūt gheheeten is constantino
 blyen **T**er stont dit sap in de haucne va bisante zinde
Dromedes had de vret die hem ter stont wapende
En nam xxx diē wānnen mit hem en quame so tot
 desen abce sepe va athene **E**nde als in so bn was
 dat me hoere mochte in uer ende seide ghy lectuughe

mege en
 aer saten
 eiden so
 reghen
 & Maer
 Ende vp
 aueney
 de roep
 e in was
 en vande
 sluyden

stad, gheheeten Bisancen, die sint dier tijt gheheeten is Constantinoblen.¹

Ter stont dit scip in de havene van Bisanten zijnde, Dyomedes had de weet,² die hem ter stont wapende ende nam .xxx. dier tyrannen mit hem, ende quamen so tot desen twee scepen van Athenen.³ Ende als hij so bij was dat men⁴ hoeren mochte, hij riep ende seide: “Ghij, ketivighe [42v] karels,⁵ coemt up uuyt min scepen, want ghij moet logieren in mijn prisoen eert u qualicker gaet, sonder maren!”⁶

A Ls Jason, de vrome ridder, verstaen had de groete felheit vanden tierant ende sach dat alle de scippers van vaer⁷ beefden zoe dat sij niet een woert spreken en dorste[n],⁸ hij rechte hem ende andwoerde den coninck ende seide: “Ketivighe tieran, wat bistu ons eysschende?⁹ Dinct u dat wij onghelucs te luttel hebben?¹⁰ Du en wils ons meer doen? Laet ons toch mit vreden!”¹¹

Dyomedes dit hoerende, was so onstelt van toerne dat hijs niet meer en mochte,¹² en[de] gheboet sijn dienres dat sij ter stont ghinghen

1. [Gr 40r] [P 6.5] [34r] **L**E roy dyomedez donques estoit vng tirant tresinhumain / Et auoit de long temps acoustume quil desroboit tous ceulx qui arriuoiert en son royaulme fust par mer ou par terre Il estoit pour lors a seiour en sa cite que len nommoit bisance / Laquelle fu depuis appallee constantinoble /

2. had de weet: kreeg er weet van

3. Et Incontinent que celle nef fu arriuee au port de bisance / Dyomedez en fut seruy / Atant Il se mist hastiuement en armes et avec lui mena Iusques a trente de ses tirans et en ce point chemina Iusques au port ou estoient arriuez les deux nefes dathenes /

4. men: men hem

5. karels: kerels

6. sonder maren: onmiddellijk — Et tantost quil peut estre ouy par les maronniers Il leur escria et dist / villains meschans et malostrus montez en hault et venez hors de mon nauire / Car Il vous conuiert logier en mes prisons cest force ou vous aurez des biens de leans autant que souffrir en pourrez.

7. vaer: angst, vrees

8. Hs.: dorste — **Bellaert [1485]**, fol. c6va: dorsten

9. [Gr 40v] **Q**uant Iason le vaillant cheualier ot entendu la grant felonnie du tirant et quil vey que tous les maronniers trembloient de paour telle quilz ne osoient sonner vng seul mot Il haulca la teste et respondi a dyomedez disant / Glouton miserable que nous demandes tu /

10. ne sommes nous pas asses Infortunez a ton aduis

11. laisse nous en paix

12. niet meer en mochte: niet bozer kon zijn

braeds coemt up wyt myn scyepē Wat ghy moet logieren
in myn puseen eent u qualicheit gaet sonder manen Als
Als Iason de vrome ridder verstaet had de groete sel-
heit vanden titant En sach dat alle de snyperē vā
vaer beelden zoe dat sijn mit een woert sprekē en dorste
hij verhtē hem en andwoede den coninc en seide liet u
ghe tieran wat bistu ons crschende dmet u dat u
ongheluck te luttel hebbe du en wils ons niet doen
laet ons toch mit vreden Dromedeo dit hoerēde was
so onstelt vā toene dat hūs mit meer en morhtē En
gheboet sijn dūnes dat sijn ter stont ghinghe nēme
voralte van tghunt dat iason in zyn presenten ghesit
had En sijn dūe meer gheverhtē wāre quact te doene
dan goet nēpe iason ter doet En ghinghe neder tot zyn
sijp vptant Als Iason sach de maner vā desen tyā
nēn hij verhtēst hem so hij best morhtē en oet zyn
snyperē die vā vare luttel wees bode Mit desen om-
halde hij zyn salt En nā zyn zwaert in de hand
leggheinde myn kinderē stelt u te weete en besicmt
u selfe hif en goet Mit desen woeden sloeghe zyn zeer
vpiason maer zyn en morhtē hē mit tothare wille
gherakē ouermits dattet ses voeten waters was
tussche sijp en hemlynde waer om dattet eenighe
waer die hēpe hale een brugge vā boerde daer
toe ghemact daer groete naghele an beyde ziden
in waer Ende deden so veel datso die brug vast
maecten an iasons sijp Wel vast zinde die vāde
alder vromsten clomme daer vā en morhtē wel

nemen wrake van tghunt dat Jason in zijn presencij gheseit had.¹ Ende sij die meer gheneycht waren quaet te doene dan goet, riepen: “Jason ter doet!” ende ghinghen neder tot zijn scip up tsant.² Als Jason sach de manier van desen tyrannen, hij vertroest[e]³ hem so hij best mocht ende oec zijn scipperen, die van vare luttel weers boden.⁴ Mit desen omhalsde⁵ hij zijn scilt ende nam zijn zwaert in de hand, segghende: “Min kinderen, stelt u ter weeren ende bescermt u selfs lijf ende goet!”⁶

Mit desen woerden sloeghen zij⁷ zeer up Jason, maer zij en mochten hem niet tot haren wille gheraken overmits datter ses voeten waters was tusschen tscip ende hemluyden, waer om datter eenighe waren die liepen halen een brugghe van borderen⁸ daer toe ghemaect, daer groete naghelen an beyde zijden in waren, ende deden so veel datsij die brug vast maecten an Jasons scip.⁹ Wel vast zijnde, drie vanden alder vroemsten clommen daer up ende mochten wel [43r] besijden malc anderen gaen, maer als zij meenden te slaen up Jason, hij, als een vroem, versekert¹⁰ ridder als hij was, vercrachtichde hem so up haer dat hijse mit drie slaghen alle drie dede tumelen in de zee ende

1. ¶ Dyomedes oyant celle responce fu tant ayre que plus nen pouoit pourquoy Il commanda a ses complices que Incontinent Ilz le voulsissent aler vengier de liniure que Iason lui auoit en sa presence ditte /

2. Adont iceulx complices qui plus estoient aspres a mal faire que autrement escrierent Iason a mort *et* descendirent dela ou Ilz estoient tant quilz vindrent vers sa nef sur le sablon /

3. Hs.: vertroest

4. Et quant le preu Iason vey la maniere de ces tirans Il se reconforta au mieulx quil peust et ses maronniers qui tellement se desconfortoient quen eulx ne pouoit auoir [34v] gaires de deffence /

5. omhalsde: hing om zijn hals

6. Il acolla son escu atant et empoingna la bonne espee / puis leur dist quilz prensissent leurs bastons et leurs armures et quilz se deffendissent vaillamment et de bon couraige /

7. zij: de mannen van koning Dyomedes

8. brugghe van borderen: loopplank

9. Mais en ce disant les gloutons approucherent Iason et ruerent sur lui de leurs espees tres fierement / Certes Ilz lenuayrent de toutes pars par grant felonnye / Mais Ilz ne le sauoient bonnement attaindre / pour tant quil y auoit entreulx et la nef enuiron sept piez de mer / Pourquoi aucuns en y ot qui allerent querir vng pont daisselles moult fort et tout propice ou Il y auoit grans cloux de fer a lun des lez et a lautre / Et tant firent quilz acrocherent ce pont a la nef de Iason /

10. versekert: zelfverzekerd

besuden malt andere gauen Maer als zyn meenden te
 slaen vp iason hi als een vroem verselert ridder als
 hi was vercrachtichde hem so vp haer dat hi se mit
 die slaghen alle die dede tunclē in de zee ende
 verdronckē in de zee

Als de supere saghen hoe vromelic dat hem
 iason mitten zwaerde weede name zyn moet
 En name haer were in de hand en stonde iason hi
 hoe wel dat hi lieue sel ghestaen hadde als van
 slaghe veruacit zinde zeket iason wachte snijpe
 lic tpassage vandet brugghē teghens die tiamen
 die vastē vp clomme deen na dander de somighe
 ghequetst vā danc ghynghe en somighe doot daer
 bleue Daer was die tyran diomedes vast besich
 zyn dincen an te kringhe bueffthende gheleueen
 leu om dat zyn niet en mochte tonder doen de
 vromicheit vā iason die alleen wederstont haer
 macht en fierheit Nutem doer zyn grote hoouaer
 di en dede hi hem maer tot die stede alleen an
 verchten den stint ghedude langhe tusthen ia
 son en den connek zoe dat inuo de mare ver
 nam datter een ridder mit sup was die so veel
 manlicheden dede up die tiamen dat zyn ghe
 lue in vromichede me ghesien en was

Als de conghinne verstont dese meumare
 zyn persde wel ter stont dat het iason was
 En zyn had gharne haer daer toe ghegheue zyn vro

verdroncken in de zee.¹

Als de scippers saghen hoe vromelic dat hem Jason mitten zwaerde weerde, namen zij moet ende namen haer weren² in de hand en[de] stonden Jason bij, hoe wel datsij liever stil ghestaen hadden, als van slaghen vervaert zijnde.³ Zeker, Jason wachte⁴ scarpelic tpassage vander brugghen teghens die tierannen, die vaste up clommen deen na dander, de⁵ sommige ghequetst van danen ghinghen ende somighen doot daer bleven.⁶

Daer was die tyran Diomedes vast besich zijn dienes an te bringhen,⁷ briesschende ghelijc een leu,⁸ om dat zij niet en mochten tonder doen de vromicheit van Jason, die alleen wederstont haer macht ende fierheit.⁹ Niete[m]in,¹⁰ doer zijn grote hoevaerdij en dede hij hem maer tot dier stede alleen¹¹ anvechten.¹²

1. Et lors que bien leurent asseure trois des plus vaillans deulx tous monterent dessus et y pouoient bien aller de front / Mais quant Ilz cuiderent frapper sur Iason comme vaillant et tressasseur *cheualier* quil estoit se esuertua sur eulx par telle conduite que de trois cops despee quil leur donna Il les fist tous trois *tumber* en la mer / ou Ilz beurent tellement et tant que onques puis nen leurent / ains y laisserent la vie.

2. weren: wapens — in de autograaf vechten de schepelingen met bootshaken en roerriemen.

3. [Gr 41r] [P 6.6] **Q**uant les maronniers de la nef veirent que leur seigneur Iason se deffendoit ainsi vaillamment au trenchant de la bonne espee Ilz prindrent couraige / car Ilz saisirent leurs bastons et armures et entreprendrent la bataille contre leurs ennemis pour supporter vng petit Iason Combien quilz se tenoient volentiers derriere *comme* ceulx qui fuient les horions a leur pouoir /

4. wachte: verdedigde

5. de: die

6. Certes le preu Iason gardoit moult vaillamment le passaige du pont alencontre des tirans et bien les furnissoit sur lentrete de la plance sur laquelle Ilz montoient les vngs apres les autres dont *plusieurs* y ot de naurez et de mors /

7. an te bringhen: vooruit te drijven

8. leu: leeuw

9. Illec estoit le *tirant* dyomedes lequel sentremettoit a son pouoir de *conduire* ses *complices* / et la bruioit *comme* vng lion pour tant [35r] que ses hommes ne pouoient matter ne abatre la *vaillance* du *cheualier* Iason / lequel tout seul resistoit a leur fierte et puissance /

10. Hs.: de letter 'm' mist een pootje.

11. tot dier stede alleen: alleen over de loopplank

12. Toutefois par son grant orgueil Il ne le daigna faire assaillir que par ce pont

Den strijt gheduerde langhe tusschen Jason ende den coninck, zoe dat Mirro de mare vernam datter een ridder int scip was, die so veel manlicheden dede up die tierannen dat zij[n]s¹ ghelijc in vromicheden nie ghesien was.²

Als de coninghinne verstondt dese niemare, zij peysde wel ter stont dat het Jason was, ende zij had gharne haer daer toe ghegheven zijn vro-[43v]micheit te zien, maer sij was so flau van siecten, des ghelijcx haer joncfrouwe, dat zij haer hoeft niet rechten en mocht.³ Ende gheduerde so langhe dese battaelge dat die van Traetsen van .xxx. die daer eerst quamen, maer .xij. vechtende en waren.⁴ Ende van desen .xij., die haer ghesellen doet saghen, en wasser gheen so coen die comen dorste binnen slaghe van Jason.⁵

Diomedes dit siende, sceen dol te wesen ende ghebaerde als verwoet, menende sijn volc moet te gheven clam up de plancken ende quam so varre dat Jason hem gruette ende willecomden mit een slach van zijn zwaerde boven upt hoechste van zijn helm, dat hij [hem]⁶ dweers ghestrec⁷ slouch ligghende up de plancken.⁸ Ende verhief anderwaers,⁹ menende in den hoop te slaen, maer zij, als verwonnen boeve, liepen vluchtende zijn slaghen als zij haeren coninck so

1. Hs.: de letter 'n' mist een pootje.

2. Que vous en diroie le certes la bataille dura moult longuement entre Iason et les traciens et tant que la noble royne mirro en oy les nouvelles et lui fu dit quil y auoit vng cheualier en la nef de leur compaignie qui faisoit tant de haultes vaillances sur les tirans de trace que onques nauoit este veu le pareil en prouesses.

3. [Gr 41v] **Q**uant la royne mirro enteny ces nouvelles elle pensa Incontinent que cestoit Iason qui tant vaillamment se combatoit pour les deux nefz deffendre / Elle se fust moult volentiers auancee pour aller regarder son grant vasselaige mais elle estoit sy treffoible que nullement elle ne pouoit la teste leuer *et* aussi estoit sa damoiselle /

4. [P 6.7] Et tant dura la terrible bataille mal partie des traciens et de Iason que les traciens ne se retrouuerent mais que douse de .xxx. quilz estoient en venue /

5. et de ces .xii. voyans la mort de leurs compaignons Il ny ot si hardy qui se osast presenter deuant Iason ne coupler a lui.

6. Ontbreekt in hs.

7. dweers ghestrec: zijdelings uitgestrekt

8. Adont le roy dyomedez voyant ce que dit est fu tant ayre que plus nen pouoit / Lors cuidant faire du vaillant / et pour donner couraige a ses complices Il monta sur la planche et se presenta si auant que Iason le salua et bienuiengna de vng tel cop despee sur le comble de son healme quil labaty a la renuersse sur le pont /

9. Hs.: anderwaers: afgesleten vorm van 'anderwaerfs' — **Bellaert [1485]**, fol. c7ra: anderwerf — vul aan: zijn zwaard

muheit te zien maer hi was so flauvā herte des ghelings harte
Jonck dat hi haer hoeft mit rechten en mocht Ende ghe/
duede so langhe dese battaelge dat die vā traetsen vā xxx
die daer eerst quamē maer hi verhtende en was Ende vā
desen hi die haer gheselle doet saghe en wasser ghee
so coen die comē dorste binnē slaghe vā iason Diomedes
dit siende seer dol te wesen en ghebaide als bedroet
mit vande sin velt moet te gheue clam up de planckē
en quā so barre dat iason hem quette en willecomden
mit een slach vā sin zwaerde bouē upt hoefste van
sin helm dat hi doreis ghestret sloech liggende vp
de plancken En verhuē anderwaer mēnende in den
hoop te slaen maer hi als verbonnē boec liepē vluch/
tende sin slaghe als hi haer comē so dūersienlic
ghedelt saghe Ende sonighe toghen hem sin horen
vande halse ende namē hē mit dē beemē vander plac/
ken En hi bliesen zeer luyde om die vander stat te doen
comē die alle quamē haerē comē te hulpe als hi dē
horen hoerden maer de storm hiel vp en de sapperis wor/
pen de buig mit water en haelden dat anker vp Ende
royden mit alder naetsicheit ter haueē vort louē
den goden en de groete vromtheit vā iason dat sin
soe dūtoemē waer vā dē groete tēran dromedes die
so groete spūt had dat hi hem ontgunghe dat hi bet
vort sinē sinne seer dā anders wat hi en was mit
gheloen te vnde ridders vā sulder vromtheit als
hi an iason vant Dese dree sepen seide die van
traetsen alst ghesent is In waer vñf daghen vp de

onversienlic¹ ghevelt saghen, ende so[m]mighe² toghen hem sijn horen vanden halse ende namen hem mit den beenen vander plancken, ende zij bliesen zeer luyde om die vander stat te doen comen, die alle quamen haeren coninck te hulpe als zij den horen hoerden.³ Maer de storm hiel up, ende de scippers worpen de brug int water en[de] haelden dat ancker up ende royden mit alder naersticheit ter havenen uuyt, lovende den goden en[de] de groete vromicheit van Jason dat sijs soe ontcoemen waren van den groeten tieran Dyomedes, dies so groete spijt⁴ had dat sij hem ontghinghen, dat hij bet uuyt sijnen sinne sceen dan anders, want hij en was niet ghewoen te vinden ridders van sulcker vromicheit als hij an Jason vant.⁵

Dese twee scepen sceiden dus van Traetsen, alst gheseit is, ende waren vijf daghen up de [44r] zee, ende ten sesten daghe gheraecten zij binnen Athenen, daer Jason lande.⁶ So dede oec de scone Mirro, die zeer⁷ ghenesen was als zij lant vernam.⁸ Int landen Mirro bespiede waer Jason logieren soude ende volchde hem mit haer joncfrouwe tot dat zij hem gheherbercgt zach ten huysen van een notabel burgher, ende was in veel diverssche ghepeysen of zij int selfde logieren wilde of niet,

1. onversienlic: tegen elke verwachting in, plotsklaps

2. Hs.: sominghe — de abbreviatuur staat boven de verkeerde letter.

3. puis haulca le bras atout lespee / mais paillars tirans comme laches et recreans sen fuirent tout t[r]emblant / et furent moult esperdus quant Ilz veirent leur roy dyomedes ainsi soudainement abatu / Adont les aucuns de ses complices le tirerent par [35v] les Iambes Ius du pont et tant quil lui osterent son cor qui au col lui pendoit et le sonnerent haultement pour Illec faire assembler les citoiens de la cite lesquelz oyans le son du cor se assemblerent pour venir a la rescousse de leur seigneur /

4. spijt: wroeging

5. Mais la tempeste de la mer cessa lors et les maronniers letterent le pont en leaue / Et lors quilz orent desancre Ilz esquipperent hors du port a toute diligence et se prindrent moult Ioyeusement a nagier loans les dieux et les haultes vaillances du preu cheualier Iason quant ainsi estoient eschapez des dangereux perilz du felon tirant lequel en auoit tant de despit et de dueil quil sembloit mieulx homme hors de son bon sens que autrement Car pas nauoit apprins de trouuer les cheualiers et vassaulx ou tant ot de proesse et de vaillance comme Il trouua lors en Iason.

6. [Gr 42r] [P 6.8] **L**Es deux nefes donques partirent de trace comme dit est et furent par quatre Iours sur la mer et au cinqiesme Iour Ilz arriuerent en athenes la ou Iason mist pie a terre /

7. zeer: snel

8. Et aussi fist la belle mirro laquelle se garisoit fort de sa maladie /

zec ende ten seften daghe gheracatē zū binnē athenē
 Datz iason lande **So** dede oer de stont mitro du zeer
 gheuefen was als zū lantverna Int landē mitro be
 spude waer iason logierē soude en volchde hem mit
 haer ionck tot dat zū hem gheherberigt zach ten huuse
 vā een notabel burgher Ende was in veel diuerssthe
 gheperfen of zū mit selfde logierē wilde of mit
 Abisclende in desen gheperuse als zū gheracatē der her
 berghen als mi ghinc zū werch als in quā zū weder
Ten ende als zū zach dat iason in den werch mit en
 was zū reet in biddende dat mē haer doen wilde o
 haer ghelt een camer de burgher zūnde dat hū zeer
 bequacm was in wesen en in spidre hū logierde se zeer
 wel mit haer ionck Ende dede haer Abec pacide stelle
 in den stalle bū iasons pacide Welc ter stont neyde
 alsthe vernā also zū in olifecine altut te gader ston
 den Welc den burgher zeer vrecende hvelt maer hū
 en letter mit mēer vp Ende hū gaf hem hautē en
 hoy Ende ghinc ter camer waer om iason te dienen
 daer hū de camer vol toeplywde en strippes vant die
 hem daer ghebrocht hadden die hem den wim ende
 spuse presentēde Ende gauē hem groete ghiften vā
 stont iulbeele ende rmodien

In dese camer was mit iason ghelogeit een
 mā vā hondert en **xx** iare eerbaer van perso
 ne En was noch vroom vā persoene en wetende de
 welcke zūnde dese ghiften iason presentēde ghinc
 tot zū waerit en brachde wū die ionghe iuder

twifelende in desen ghepeynse als zij gheraecte der herberghen, als nu ghinc zij wech, als nu quam zij weder.¹ Ten ende als zij zach dat Jason in den wech niet en was,² zij reet in, biddende dat men haer doen wilde om haer ghelt een camer.³ De burgher ziende dat sij zeer bequaem⁴ was in wesen ende in spreken, hij logierdese zeer wel mit haer joncfrouwe ende dede haer twee paerden stellen in den stalle bij Jasons paerde, dwelc ter stont neyde⁵ alstse vernam, also zij in Olifeernen altijd te gader stonden, dwelc den burgher zeer vreemde hielt, maer hij en letter niet meer up, ende hij gaf hem haver ende hoy ende ghinc ter camer waert om Jason te dienen, daer hij de camer vol coepluyden ende scippers vant, die hem daer ghebrocht hadden, die hem den wijn ende spijsse presenteerden ende gaven hem groete ghiften van scone juweelen ende clinodien.⁶

IN dese camer was mit Jason ghelogiert een man van hondert ende .xx. jaren, eerbaer van persone, ende was noch vroem van persoene ende wetende,⁷ de welcke, ziende dese ghiften Jason⁸ presenterende, ghinc tot zijn waert ende vraechde wie die jonghe

1. Au descendre des nefz mirro espia la ou Iason sen yroit logier et le suiuy acompaignee de sa damoiselle tant quelle le veyt herbergier en lostel de vng notable bourgeois et fu lors en grans penssers et variacions pour sauoir selle se herbergeroit ou mesmes logis de Iason / En variant a ceste penssee elle sapproucha du logis / puis sen retourna arriere / puis reuint

2. in den wech niet en was: niet zichtbaar aanwezig was

3. Et finalement comme elle veist que Iason nestoit point ou chemin elle se bouta leans et requist au bourgeois que pour son argent Il lui voulsist baillier en son hostel vne bonne chambre /

4. bequaem: charmant

5. neyde: hinnikte

6. clinodien: juwelen — Adont le bourgeois regardant que la dame estoit moult adrecee de gracieux maintien [36r] de parler et autrement Il la loga et sa damoyselle a son plaisir / Et fist mettre ses deux pallefrois en vne estable au pres du cheual de Iason qui commença a hennir Incontinent quil les senty / Car Il les recongneut pour ce quilz auoient este ensemble bien longuement en oliferne / si firent en leur patois grant chiere lun a lautre / dequoy le bourgeois fu tout esmerueillie / mais Il ny penssa autrement. Aincois leur bailla foin et auoine / Et puis sen vint pour seruir Iason / Si trouua que sa chambre estoit plaine de marchans et de maronniers qui celle part lauoiert par mer amene comme dit est / lesquelz lui presentoiert vins et viandes et lui firent grans dons de riches bagues et autres choses estranges.

7. wetende: goed bij zijn hoofd

8. Jason presenterende: die Jason geschonken werden

Was die men al die eer dede Naer die waert en waerheit mit
of maer hi ghinc mitte oude maer braghe een vade sup //
peren vanderes zaetli Ende de supet andwoerde dat het
was de beste die deuchdelicste en de vroemste vader
weert Ende dat men hem desen presenten dede dats
om dat hi haer besetmit heeft doet hi groete vromich
den vande tuansrepe ende vrese Ende hi seide hem
lynden so veel dat hi hilde iason naer hi ghedaente
een zeer vroem vader hier binne de roeplynde name
oerlof an iason haer gheuende to sine ghebode Als hi
wech waeren de waert die dede de tafelen stelle En iaso
die wilde dat die ouden ghinc sitten ter auisen van
sin outheit want in dien tude hult men de oude lynden
in zeer groeter eer en waerdicheit Maer heden dat is
het gaet al anders de ionghe vermeyen hem voer de
oude Ende houde haer spot mitte houde die tot haer
daghen ghetome sin segghende dat hi onmachich
haerit leden en va haer verstaigheroeft en ^{sin} ~~haerit~~ En
dare sin veel lincere die doen te verstaen dat haer
ouders sot hi En willense in werhduin stellen die
arme oude Geliet het en sin gheen arme oude maer
int want het is een groet inledom van een man
die eerlic ghetuich sin iare tot den grade van ouder
doem Ja noch zinder lincere die noch qualidier doen
want hi vernusthe vader en moeder doot Ende die
nen va dinghen ottarv tleuen d'welt tuncesse te
soer is dat een vernusthe vernusthe mach als hier
in der weert Ach hoe veel isker desirv den darbva

ridder [44v] was die men al die eer dede.¹ Maer die waert en wister niet of, maer hij ghinc mitten oude man vraghen een vanden scipperen van deser zaeck.² Ende de scipper andwoerde dat het was de beste, die deuchdelicste ende de vroemste ridder vander weerelt, ende dat men hem desen presenten dede, dats om dat hij haer bescermt heeft doer sijn groete vromicheden vanden tieranscepe ende vrese.³ Ende hij seide hem luyden so veel dat sij hielden Jason naer sijn ghedaente een zeer vroem ridder.⁴

Hier binnen⁵ de coepluyden namen oerlof an Jason, haer ghevende to⁶ sijnen ghebode.⁷

Als zij wech waren, de waert die dede de tafelen stellen, ende Jason die wilde dat die ouden ghinc sitten ter causen van zijn outheit, want in dien tijden hielt men de oude luyden in zeer groeter eer ende waerdicheit.⁸ Maer⁹ heden daechs het gaet al anders:¹⁰ De jonghe vermeten¹¹ hem voer de oude ende houden haer spot mitten houden die tot haer daghen ghecomen zijn, segghende dat sij onmachtich

1. [Gr 42v] [P 6.9] **E**N celle chambre avec Iason auoit vng homme de laage de six vings ans honneste de sa personne et toutesuoies encores fort et habille le quel voyant faire ceste presentacion a Iason vint en son hostel et lui demanda qui estoit cellui lenne cheualier a qui len faisoit tant donneur /

2. Mais le bourgeois nen sceut rien que respondre / Atant pour en sauoir aucune chose le bourgeois et lancien homme Interroguerent lun des maronniers de ceste matiere /

3. vrese: gevaar — Et le maronnier lui respondy que cestoit le meilleur / le plus vertueulx et le plus vaillant cheualier du monde et que len lui faisoit ces presens pourtant quil par sa haulte prouesse les auoit preseruez de la tirannie *et* dangiers du roy dyomedez et de ses complices

4. et tant leur en dist le maronnier quilz Iugerent Iason avecques sa semblance estre vng moult preu cheualier et vaillant /

5. Hier binnen: Ondertussen

6. to: tot

7. entre ces deuses les marchans *et* les maronniers / prindrent congie du preu Iason et se offrèrent a son commandement et puis sen retournerent en leurs maisons /

8. Et tantost apres [36v] quilz sen furent allez le bourgeois fist mettre la table qui fu couuerte de biens Et Iason voulut que le cheualier fust assis a cause de son anciennete Car en ce temps len tenoit les anciennes gens en moult grant reuerence et honneur.

9. In de autograaf, fol. 43v, wordt deze uitwijding over de ouderdom vooraf gegaan door:
Glose

10. [Gr 43r] **M**Ais pour le temps present la chose va tout autrement

11. vermeten hem voer: wanen zich superieur boven

heden Ic en sieder gheen ander of luttel wat de ioghe
 en moghen mit horen de leeringhe vaden ouden Ende
 meene so wne te wesen datmense mit ondeellmisen en
 dat doet haer ondancbaerheit daer in vol of zyn ja
 est dat in zachtie wten daer suse mede soude moghe
 ontceere in slachten den soen va noe die mit bespottunghe
 toechde de malichede sin erghen vaders ay lachen wat
 vermalendider ende blinder iontheit

Om te come tot onser matre iason ghinc sitten ter
 tafelen naer den ouden ridder Ende doe die waert
 mitter waerdinne die iason die dient vermaende dat hi
 vroelic waer en goet chier maecte maer iason en mocht
 eten noch drinken Ende hi en sprac een woert mit hi
 en was ter talen gheset Als de tafelen yv ghenomen
 was iason ende die oude ridder ghinghe te bedde in
 haer tamer daer twee bedde in waer iason als hi ghe
 legghen was began te suchte mit so dieper harte dat
 het sreen dat sin ziele scide soude wten lichaem
 waer hi de oude ridder die daer hi mit ander bedde
 lach mit slapen en mocht Ende peruse dit al dat
 iason mit al tot sine ghemalte en was Ende als
 hi langhe gheboert had de veruchtinghe die iason
 wyf waer en dattet altut in laue so metz wies hi
 en mocht mit laten hi en sprac en seide dus heer
 ridder het gheeft mi groet wonder dat ic u dus
 hoer suchte waer om lieue heer seide iason dat om
 seide de oude ridder dat u suchtinghe en berach
 ten gheue mi te verstaen dat ghi zyt in u doot bed

haerer leden [sijn] ¹ ende van haer verstant gheroeft ende natuer. ²
 Ende daer sijn veel kinderen die doen te verstaen dat haer ouders sot
 sijn ende willense in voechdien stellen, die arme oude. ³ Seker, het en
 zijn gheen arme oude maer rijk, want het is een groet rijckdom van een
 man die eerlic ghecricht zijn jaren tot den grade van ouderdoem. ⁴ Ja,
 noch zijnder kinderen die noch qualicker doen, want sij weynsschen
 vader ende moeder doot, ende dienen ⁵ van dinghen contrarij tleven,
 dwelc tmeeste tresoer ⁶ is dat een meynssche weynsschen mach als hier
 in der weerelt. ⁷ Ach, hoe veel isser deser up den dach van [45r] heden? ⁸
 Ic en sieder gheen ander of luttel, want de jonghe en moghen niet
 horen de leeringhe vanden ouden ende meenen so wijs te wesen
 datmense niet onderwijsen en darf doer haer ondancbaerheit, daer zij
 vol of zijn. ⁹ Ja, ist dat zij zaecken weten daer sijse mede souden
 moghen onteeren, zij slachten ¹⁰ den soen van Noe, ¹¹ die mit
 bespottinghe toechde de manlichede sijn eyghen vaders. ¹² Ay lachen, ¹³
 wat vermalendider ende blinder joncheit! ¹⁴

1. Ontbreekt in hs. — **Bellaert [1485]**, fol. c7vb: segghende dat si onmachtich haerer leden *ende* van haer verstant gheroeft sijn.

2. les Iennes se presument deuant les vielz et anciens et se gabent de ceulx qui sont paruenus a viellesse / En disant quilz sont debilitez de leurs membres de leur entendement et de nature /

3. et si sont beaucoup denfans qui donnent a entendre que leurs peres sont folz voullans mettre en tutelle les pures viellars /

4. non pas pures mais riches Car cest vne grant richesse a homme qui honnourablement peult amasser Iours Iusques au degre de viellesse /

5. dienen van: geven hen

6. tmeeste tresoer: de grootste schat

7. Et avecques ce sont assez denfans qui sont pis. Car Ilz soushaident mors peres et meres et les seruent de choses contraires a la vie qui est le plus grant tresor que homme puist soushaidier quant aux biens mondains./

8. Ha a quantz en sont pour le Iour duy le nen voy se pou non.

9. Car les Iennes ne peuvent oyr la doctrine des vielles gens / Et cuident estre si saiges que len ne leur ose riens monstrier par leur Ingratitude dont Ilz sont plains /

10. slachten: lijken op

11. Cham (*Genesis* 9, 22).

12. Et mesmement se Ilz sceuent chose dont les puissent deshonnorer Ilz ressemblent au filz de noe qui de son propre pere par desrision monstra lumanite /

13. Ay lachen: Helaas

14. Ha a quelle mauldite et aueuglee Iennesse.

OM te comen tot onser materien, Jason ghinc sitten ter tafelen naer¹ den ouden ridder ende doe die waert mitter waerdinne, die Jason dickent vermaende dat hij vroylic waer ende goet chier maecte, maer Jason en mocht eten noch drincken, ende hij en sprac een woert niet, hij en was ter talen gheset.² Als de tafele up ghenomen was, Jason ende die oude ridder ghinghen te bedde in haer camer, daer twee bedden³ in waren.⁴ Jason als hij gheleghen was, began te suchten mit so dieper harten dat het sceen dat sijn ziel sceiden soude uuyten lichaem, waer bij de oude ridder, die daer bij int ander bedde lach, niet slapen en mocht ende peynsde dicwil dat Jason niet al tot sijnen ghemake en was.⁵ Ende als hij langhe ghehoert had de versuchtinghe die Jason uuyt warp ende dattet altijt in lanc so meer wies, hij en mocht niet laten, hij en sprac ende seide dus: “Heer rudder, het gheeft mi groet wonder dat ic u dus hoer suchten.”⁶

“Waer om, lieve heer?”, seide Jason.⁷

“Daer om,” seide de oude ridder, “dat u suchtinghe ende beclachten gheven mi te verstaen dat ghij zijt in u doot bed.”⁸ [45v] Nochtans na dat ic sie of begripen can van u, het en scijnt in mijn oghen niet dat ghij

1. naer: daarna

2. ter talen gheset: gedwongen te spreken — [Gr 43v] **P**Our reuenir a nostre matiere le preu Iason se fist a la table apres lancien cheualier / et puis loste avecques lostesse qui par plusieurs fois ennorterent Iason de faire bonne chiere mais Iason ne pouoit boire ne mengier. Car certes Il ne lui estoit que de pensser et ne sonnoit mot qui ne laraisonnoit /

3. twee bedden: ‘privacy’. Gebruikelijk was, ook in ziekenhuizen, om 2 tot 3 mensen in één bed te leggen.

4. A chief de piece les [37r] tables furent ostees Iason et lancien cheualier se coucherent en leur chambre ou Il auoit deux litz /

5. Et quant Iason fu couche Il se prinst a souspirer tellement et du parfont de son cuer quil sembloit que lame du corps lui deust partir pourquoy lancien cheualier qui estoit en lautre lit aupres ne se peust onques endormir / Sy pensa moult de fois comment Iason nestoit mie a son aise / — litotes.

6. Et quant Il ot longuement escoute les souspirs que gettoit Iason et ouy quilz croissoient de plus en plus Il ne se peut plus tenir quil ne parlast / Et dist en telle maniere / Sire cheualier Ie me donne grant merueille de vostre fait /

7. Pourquoi beau sire dist Iason

8. pourtant respondi le cheualier ancien que vos sospirs et regrets me donnent Iugement que vous soyez au lit de la mort /

nochtane mi dat ic sie of begripen can vā u het en sicut
in minn oghen mit dat ghy ziet zint **W**at u verbe es
verst als de rose in myne **I**st dan mit een groet wonder
u so horen te versuchten selue raet **h**er heer ridder an
Dwoede iason ist dat ghy oedeelt vant tybestant vā
tybestant vā minn lichaem na de verbe vā minn acustim
ghy **D**vacht ghehelic **W**ant ic heb een zeer heymelike
zichte die mi eer dooden sal eer dat minn acusticht ont
vackhet sal zyn dat bin ic selue seide die oude ridder
ghy dunt mi houden een telghe vā **W**āhope het is
bedwanc seide iason **S**elue heer seide die oude **W**il
ghy u **W**āhope tie **W**el in ulter macht **M**aer heb ghy
den **W**il om leue **E**n heb ghy eenighe siete hoedamich
dat in oer is stelt u in minn houde ic maets in stait
ic sal u ghenesen **Z**elue heer seide iason ic perse dat
in ulter macht mit en is dat te doen noch in alle der
meeste vonsheit die leue **G**oe sijn oer zint seide
de oude vā der siete der minen die meniet ghenese
en can dan alleen u vrou **O** heer ridder **W**ie heeft
u ghesit mi dunt ghy dunt mi so vart dat ic u minn
zaet te kenne gheue **S**o seg ic u dat ic so te passe
gheslaghe bin mit eender minen pestilencie dat ic le
uen noch ghedue en mach eten noch drinken dat
noch nacht rusten **T**er goeder trouwe seide de oude
ridder ghy en hebt gheen noot vā sterue na dat het
anders gheen siete en is **W**ant de zinte die vort lief
ten comt is so graclic dat in moment en doot **I**cghe
loue **W**el men offer **W**el tonghemallic of macemen ver

zic zijt, want u verwe¹ es versch als de rose in meye.² Ist dan niet een groet wonder u so horen te versuchten?³ Seker, jaet!”⁴

“Hey, heer ridder,” andwoerde Jason, “ist dat ghij oerdeelt vant tghestant⁵ van mijn lichaem na de verwe van min aenschijn, ghij dwaelt ghehelic, want ic heb een zeer heymelicke ziecte, die mi eer dooden sal eer dat mijn aensicht ontvaerwet sal zijn.”⁶

“Dat bin ic seker,”⁷ seide die oude ridder, “ghij dinct mi houden een telghe⁸ van wanhopen.”⁹

“Het is bedwanc,” seide Jason.¹⁰

“Seker, heer,” seide die oude, “wil ghij u wanhopen?”¹¹ Tis wel in uwer macht.¹² Maer heb ghij den wil om leven en[de] heb ghij eenighe siecte, hoedanich dat sij oec is, stelt u in mijn houden.¹³ Ic maecs mi starc, ic sal u ghenesen!”¹⁴

“Zeker, heer,” seide Jason, “ic peyse dat in uwer macht niet en is dat te doen, noch in alle der meesteren¹⁵ wijsheit, die leven.”¹⁶

1. verwe: (gelaats)kleur

2. Toutefois a ce que Je puis veoir et comprendre de vous Il ne semble point a veue doeil que soyez malade Car vostre couleur est fresche comme la rose en may /

3. Nest ce point donques vne grant merueille de vous ouir ainsi souspirer

4. si est certes /

5. tghestant: de conditie

6. Ha a sire cheualier respondy lors Iason / Se vous Iugez de la disposicion de mon corps selon la couleur de ma face vous estes grandement abuse / Car Iay vne maladie bien secrete qui premier me occira que ma face puist estre destainte ne descoulouree Ien suis tout certain /

7. Vergissing van de vertaler: deze woorden komen nog uit de mond van Jason, en worden niet uitgesproken door de oude ridder.

8. telghe: (boom)tak

9. Sire respondy lancien cheualier vous tenez vng ram de desesper /

10. cest contrainte dist Iason

11. [Gr 44r] Certes sire cheualier respondy le viellart se desesperer vous querez

12. Il en est en vostre pouoir /

13. stelt u in mijn houden: vertrouw op en aanvaard mijn hulp — curieus genoeg leest **Bellaert [1485]**, fol. c8rb hier: “stelt v in mijn handen”, wat dichterbij de Franse brontekst staat — mais se viure voulez *et* aucune maladie aues quelle quelle soit mettes vous en mes mains

14. et Je me fais fort de vous en garir

15. meesteren: geneesheren

16. Je pense sire cheualier respondy Iason quil ne soit point en vostre saouir ne pouoir de ce faire non pas en la subtilite de tous les hommes mortelz /

“Soe sij dij oec¹ ziec,” seide de oude, “van der siecte der minnen,² die niement ghesesen en can dan alleen u vrou.”³

“O, heer ridder, wie heeftet u gheseit?⁴ Mi dinct ghij druct mi so varre dat ic u mijn zaeck te kennen gheve.⁵ So seg ic u dat ic so te passe gheslaghen bin mit een der minnen pestilencie dat ic leven noch ghedueren en mach, eten noch drincken, dach noch nacht rusten.”⁶

“Ter goeder trouwen,” seide de oude ridder, “ghij en hebt gheen noot van sterven na dat het anders gheen siecte en is,⁷ want de ziecte die uuyt liefden coemt is so gracelic dat sij niement en doot.⁸ Ic ghelove wel, men isser wel tonghemake of, maer men ver-[46r]coemter⁹ wel weder of.”¹⁰

“Heer,” seide toe¹¹ Jason, “al en sterve ic lichamelic niet, so sal ic gheestelic steerven, want het en is niet moghelic dat ic ymmermeer up dese weerelt vreucht of solaes vercrighen mach.¹² En sal ic dan niet doot wesen, ay lachen, ja, vander bitterste doot die meynssche ter weerelt lijden mach?”¹³

1. oec: dan, dus

2. siecte der minnen: amor hereos

3. Donques [37v] respondy lancien cheualier estes vous malade de mal damours ou personne ne a pouoir de remedyer fors vostre dame /

4. Ha a sire cheualier respondy lors Iason qui le vous a dit /

5. Il mest bien aduis que vous me pressez si auant quil fault que mon cas vous confesse

6. Sy vous declare que le suis tant a certes feru dune des pestillences damours que le ne puis viure ne durer boire ne mengier ne reposer de nuit ne de Iour.

7. na dat het anders gheen siecte en is: omdat het geen ziekte als andere ziekten is

8. En bonne foy sire respondy le cheualier ancien vous nauez garde de mourir puis que ce nest autre enfermete / Car la maladie qui procede damours est tant gracieuse quelle nen met nulz a mort /

9. vercoemter: komt er overheen

10. Certes le mal est de grant ensoigne / mais cest vng mal dont len relieue — In de Griekse oudheid had de liefde van een man voor een vrouw bij lange na niet de status die hij later in West-Europa zou krijgen onder invloed van de fin'amors, die de(ze) liefde als een veredelende kracht beschouwde en niet als een (tijdelijke) zinsbegoocheling. Bij de Grieken stond de vriendschap tussen wapenbroeders (veel) hoger aangeschreven.

11. toe: toen (doe)

12. ☞ Sire dist lors Iason. Se le ne meurs de mort corporelle. Sy mourray le de mort espirituelle / Car il nest nullement possible que Iamais en ce monde le puisse auoir plaisir ne soulas /

13. Et donques ne seray le pas mort / Helas si seray / Voire de la plus angoisseuse mort que homme nul puisse endurer.

coenter Wel weder of heer seide toe iason al en sterue
 ic lichamelic niet so sal ic gheestelic sterue want het
 en is niet moghelic dat ic ymermeer vp dese weert
 vrecht of solacs veringhe mach En sal ic dan niet
 doet wesen dy lachen ia vander bitterste doot die
 mensche ter weertlunde mach heer ridder androet
 de doude ghen vertelt mi wonder Isseg u de vruach
 ticheit seide iason wat ic bin so ongheluckich in mi
 nen En in mi is so luttel waerde dat ic al bestraent
 bin en leuens verduet En wilde dat ic mi waer daer
 ic wesen sal ouer dusent iaren

Als de oude ridder vernam dat iason so mistroostich
 was hem ontfarude sijn En seide hem omme
 weemich te vertrooste Gheer edel ionghelinc ic versta
 mi wel up sulche comenschap daer ghen u of onderwi
 den wilt En verinton claerlic dat ghen niet tulber mee
 nighe come en sijn tot ulber eerste begheerte maer ic
 soude ghaue wete of u yement te rouw dede va ider
 vrouwe of dat u dese sichte quamen doer haer strengheit
 Gheer edel ridder seide iason al mijn oghenal toemt
 mi doer de groete strengheit va minder vrouwe En
 vander cleynder waerden en ledicheit va mi want
 ic de stonc ghedient heb in haer vreseliche oerloghe
 teghent haer viande onlanco ghelede als ic naerste
 list mochte Ende als yn te boue heeft ghelueft
 va haer viande heb ic haer ghebede of yn doer haer
 gram wesen wilde minder herte vrou maer yn en heeft

“Heer ridder,” andwoerde doude, “ghij vertelt mi wonder.”¹

“Ic seg u de warachticheit,” seide Jason, “want ic bin so ongheluckich in minnen, ende in mi is so luttel waerden² dat ics al bescaemt bin en[de] levens verdriet,³ ende wilde dat ic nu waer daer ic wesen sal over dusedent⁴ jaren.”⁵

Als de oude ridder vernam dat Jason so mistroostich was, hem ontfarmde sijns ende seide hem om een weinich te vertroosten: “Seker, edel jonghelinc, ic versta mi wel up sulcke comerscap⁶ daer ghij u of onderwinden wilt, ende verneem claerlic dat ghij niet tuwer meeninghe comen en sijt tot uwer eerste begheerte, maer ic soude gharne weten of u yement te cort dede van uwer vrouwen of dat u dese siecte quaem doer haer streynheit?”⁷

“Zeker, edel ridder,” seide Jason, “al mijn ongheval coemt mi doer de groete streynghheit van mijnder vrouwen ende vander cleynder waerden ende ledicheit⁸ van mi, want ic de scone ghedient heb in haer vreselicke oerloghe teghens haer vianden onlancs gheleden, als ic naerstelicst mochte.⁹ Ende als zij te boven heeft gheweest van haer vianden, heb ic haer ghebeden of zij doer haer gracij wesen wilde minder herten vrou, maer zij en heeft [46v] in mi niet ghesien so veel

1. Sire respondy lancien cheualier vous me racomptez droittes merueilles /

2. waerden: eigenwaarde, zelfvertrouwen

3. levens verdriet: verdriet heb van het leven

4. Ook de autograaf leest hier: 'en mil ans' en niet 'cinq cens' (500) zoals de brontekst.

5. *Je vous dis toute verite fait Iason / Car Je suis tant mal fortune en amours et tant maleureux et si a en moy tant pou de valleur que Je suis honteux et tenne de viure et vouldroye estre la ou Je seray de ce Iour en cinq cens ans sans nul respit.*

6. comerscap: lett. koopmanschap: vraag en aanbod, loven en bieden in de liefde

7. streynheit: strengheid — [Gr 45r] [P 6.10] **Q**vant lancien cheualier entendy que Iason tant amerement se desesperoit Il ot pitie de lui / et lui dist pour le vng petit reconforter / Certes gentil cheualier Je me congnois bien a telle marchandise dont vous cuidez entremettre et apperceoy tout plainement que de voz amours vous nauez point Iouy a vostre premiere volente Mais Je sauroie volentiers se aucun vous fait tort de vostre dame / ou se cestui mal vous vient et procede par la [38r] rigueur delle /

8. ledicheit: gebrek aan initiatief

9. als ic naerstelicst mochte: zo goed als ik kon — *Certes gentil cheualier respondy Iason tout mon meschief me procede par la grant rigueur de ma dame et par la petite value et laschete de moy / car Iay seruy la belle en vne moult dangereuse guerre que ses mortelz ennemis lui faisoient na pas long temps le plus diligamment que Iay peu /*

in in mit ghesien so veel deuchde noch waerdicheit dat
zu in in bede heeft willen toe laten dus heb ic in in le
uen in groeter onwaerde En ic en zu gheen remedie
ic en moet in waemopen comen

Acoen heet andwoede de oude udder heb du met
dielwil horen segghen voer een verloten Alce
verloren ist also dat u een wif heeft gheleyghheit ter
goeder trouwe suldi dan so lot sin u te misrooste
ansiet ghin met datter ghenouch anderet zin En heb
ghin mit ghenouch an een ic sal der u een dofin doe
hebben daer en is gheen dwite va vrouwe noch ghe
buet met met Helic bed mit u Wel ghin sult segghen
dat zu der manne oghen vortstelic dus dan du al
Wel anghemecit acht u vrou luttel doet desgheluyg
van haer en siet sonder letten om een ander

Alier heet seide rason als ic u al Wel ghehoert
heb ghin spreect al te Wel tot ulve ghemalie
het zin dinghe du hem veel bet late segghen dan
doen ic seg u de rechte waerheit seide doude ic wil
Wel dat me lief leet maer dat men Alce pefen heeft
tot eenē boghe En dat hem menēt so vatte in liefen
en sterke hn en mach in tūt en wil weder lieuen
vraulbe eens en ander sin om de waerheit te segghen
andwoede doude udder zin subtil loes toeghe
maect in dit weerdic En dat comt om dat sin malt
anderē bellegghen in raed en ghunst Men seyt
dat de duuel is de houerdichste creatuer na hem

deuchden noch waerdicheit dat zij min bede heeft willen toe laten.¹
Dus heb ic mijn leven in groeter onwaerde, ende ic en zie gheen
remedij, ic en moet in wannopen comen.”²

S Coen heer,” andwoerde de oude ridder, “hebdi niet dicwil
horen segghen: ‘Voer een verloren, twee vercoren!’?”³ Ist also dat u
een wijf heeft gheweyghert, ter goeder trouwen, suldi dan so sot sijn u
te mistroosten?⁴ Ansiet ghij niet datter ghenouch andere zijn?⁵ En[de]
heb ghij niet ghenouch an een, ic salder u een dosijn⁶ doen hebben.⁷
Daer en is gheen dierte⁸ van vrouwen noch ghebrec.⁹ Neent niet!¹⁰
Seker, bedinct u wel!¹¹ Ghij sult segghen dat zij der mannen oghen
uuytsteken.¹² Dus dan dit al wel anghemeerct: acht u [u]¹³ vrou luttel,
doet desghelijcx van haer ende siet sonder letten om een ander!”¹⁴

S Eker heer,” seide Jason, “als ic u al wel ghehoert heb, ghij spreect
al te wel tot uwen ghemake.¹⁵ Het zijn dinghen die hem veel bet
laten segghen dan doen.”¹⁶

“Ic seg u de rechte waerheit,”¹⁷ seide doude.¹⁸ “Ic wil wel dat men

1. Apres quant elle sest trouuee a[u] dessus de ses aduersaires le lui ay requis que de sa grace elle voulsist estre ma dame en amours / mais elle na pas veu tant de vertus ne tant de valleur en moy que ma requeste ait voulu accorder

2. Sy en ay ma vie en grant hayne et ny voy aucun remede que ne me desespoire.

3. **B**Eau sire respondy lancien cheualier nabez vous point mainteffois oy dire pour vng perdu deux recouurez /

4. Se Il est ainsi que vne femme ait de vous fait refus par vostre foy seres vous si fol comme de vous desesperer

5. Ne consideres vous point quil en est tant dautres

6. Autograaf: cent (100)

7. et se vous nen auez assez en vne le vous en feray auoir vne dousaine

8. dierte: schaarste

9. Il nest point grant chierte ne grant disette de femmes

10. non /

11. Certes se bien y penses — de vertaling is imperfect, lees: Zeker, als u goed nadenkt dan zult u (ook) zeggen dat zij de mannen (met hun schoonheid) de ogen uitsteken.

12. vous direz quelles creuent les yeulx aux hommes /

13. Ontbreekt in hs. (haplografie)

14. Et pourtant tout ce bien considere / Se vostre dame tient de vous petit de compte faites delle tout ainsi et en querez vne autre sans plus tarder.

15. ghij spreect al te wel tot uwen ghemake: u heeft makkelijk praten — [Gr 45v] **C**ertes sire cheualier quant le vous ay trop bien escoute vous en parlez trop bien a vostre aise

16. Ce sont choses qui se peuent mieulx dire que exploitter

17. De waarheid van de oude ridder vertoont nogal wat redactionele afwijkingen ten

lieft leyt,¹ maer dat men twee pesen heeft tot eenen boghe,² ende dat hem niement so varre in lieften en steecke, hij en mach in tijt ende wijl weder keren.³ Vrouwen, eens ende anders,⁴ sijn, om de waerheit te segghen,” andwoerde doude ridder, “subtjil,⁵ loes,⁶ toeghemaect⁷ in dit weercke, ende dat comt om dat sij malc anderen beweghen in raed ende ghunst.⁸ Men seyt dat de duvel is de hovaerdichste creatuer, na hem [47r] dwijf ende daer na een hovaerdich sot, want hovaerdij en comt niet dan van puerer, verwaender dwaesheit.⁹ Daer sijn eenighe vrouwen die niet te passe en zijn noch en ghenoucht wat sij hebben, zij en hebben [.xx.]¹⁰ lief.¹¹ Daer isser veel ander die vol scoender waerden¹² sijn ende gheven al de weerelt¹³ ghehoer.¹⁴ Ander minnen mit den oghen ende bij teykenen, ende wachten¹⁵ hem dat mense niet

opzichte van de tekst van de autograaf.

18. *Le vous racompte le secret et le vray de listoire dist le bon cheualier*

1. Ic wil wel dat men liefst leyt: Van mij mag iedereen verliefd worden

2. twee pesen heeft tot eenen boghe: een plan B.

3. weder keren: ermee stoppen — *Je vueil tresbien que tout homme soit amoureux mais que len ait deux cordes a son arcq / Et que nulz si auant en amours ne se boute que retraire ne sen puisse en temps et en saison /*

4. eens ende anders: zonder uitzondering

5. Hs.: sijn subtjil (dittografie)

6. loes: bedriegelijk

7. toeghemaect in: geschapen voor

8. raed ende ghunst: bedoeld is: aanmoedigen en gunsten verlenen — *femmes vnes et autres a proprement [38v] parler sont rusees et malicieuses en telz endrois / Et ce procede quelles adrecent lune lautre de tel conseil denhort et de faueur /*

9. *Len dit que la plus orgueilleuse creature qui soit cest le deable / apres lui cest la femme / apres cest le fol outrecuidie Car orgueil ne naist que de folie et outrecuidance /*

10. Hs.: een [-wijf] lief: de vertaling is correct, maar de brontekst corrupt — de autograaf en het handschrift Gruuthuse lezen hier: “vingt amoureux”: twintig minnaars.

11. *Aucunes femmes sont ausquelles Il fault vng amoureux ains quelles en soient assouuies.* — “vng” zal / kan een verlezing / verminking van ‘ving(t)’ zijn.

12. waerden: woorden

13. al de weerelt: Jan en alleman

14. *Autres en y a largement qui sont plaines de belles parolles et prestant loreille a tout le monde /*

15. wachten hem: waken ervoor

10
47

Wilf En dater na een houaerdich sot wat houaerdn
en comt met dan vā putter verbaender d'waerheit
Daer sijn eenighe vrouwe die niet te passe en sijn
noch en ghenoucht wat sijn hebbe en en hebben
een ~~waer~~ lief. Daer isser veel ander die vol scoender
waerden sijn en gheue al de weert ghehoert d'ander
minny mit den oghen en bijn teykenē en waerheit
hem dat mensē niet te sprac comē en mach ander
willen niet ghebeden sijn om haer gram en liefte
dan de goden om haer hemelriek dus om onse
maten te rotten. **B**elien scoen heer sijn sijn wel wns
die hiet of en maken noch outfant noch vryt ghe
uen en sijn d'waer die hem anders ondelomde
Want d'waer sonder wesen mach de beste raet is de
plaetsen en gheselschap te sullen heer andwoerde
iason irhoude dat ghy veel bet weet dan ghy valt
segghē Ten eersten anghesien dat ghy wilt segghē
twee pesen een an sijn boghet te hebbe dat te
verstaen t'wee scharffen vrouwe schar dat en is niet
moghelic die dit doet dat hijn stantachtich sijn in
woerde of in weerde want menēt en mach t'wee
meester te punte diene wat deen bederft d'ander
En het is oec so een edel man om hem selue mee
zen voert te setten en mach niet bet doen dan een
eerlic vrouwe te luesen die hijn ghetrouweliker
minne en heymelic en ontfic dinghen te doen die
niet eerlic en sijn want alle vrouwe en gheue niet

te spraec comen en mach.¹ Ander willen meer ghebeden zijn om haer gracij ende liefde dan de goden om haer hemelrijck.² Dus om onse materij te corten, seker, scoen heer, sij sijn wel wijs die hier of en maken noch ontfanc noch uuytgheven,³ ende zijn dwaes dies hem anders onderwinden, want dies sonder wesen mach, de besten raet is de plaetsen ende gheselschapen te scuwen.”⁴

“Heer,” andwoerde Jason, “ic houde⁵ dat ghij veel bet weet dan ghij wilt segghen.⁶ Ten eersten, anghesien dat ghij wilt segghen twee pesen⁷ an sijn boghe te hebben, dats te verstaen twee shartsen vrouwen,⁸ seker, dat en is niet moghelic, die dit doet, dat hij stantachtich zij in woerden of in weercken, want niemant en mach twee meesteren te punte dienen,⁹ want deen bederft dander.¹⁰ Ende het is oec so: een edel man om hem selven in eeren voert te setten,¹¹ en mach niet bet¹² doen dan een eerlike vrouwe te kiezen, die hij ghetrouwelicke minne ende heymelic, ende ontsie dinghen te doen die niet eerlic en sijn, want alle vrouwen en gheren niet [47v] dan hoghe,

1. dat mense niet te spraec comen en mach: dat men ze niet te spreken krijgt — Les autres aiment de loeil et par signes et se contregardent tant que len ne peult parler a elles

2. les autres veullent estre plus priees et requises pour auoir leur grace et pour en loyr que ne font les dieux pour auoir leur tant beau paradis. — idem in handschrift Gruuthuse — de Vlaamse vertaling lijkt curieus genoeg meer op de kortere redactie in de autograaf: Les autres voeullent estre plus priees pour avour leur grace que les dieux pour avoir paradis. (ed.-Pinkernell, p. 159).

3. hier of en maken noch ontfanc noch uuytgheven: zich hiermee niet inlaten

4. [Gr 46r] POur abregier et brief conclurre Certes gentil cheualier ceulx sont bien eueux qui nen font ne mise ne recepte / Et ceulx sont folz qui autrement si ahurent Car qui sen peult passer Il nest chose que leslongier en fuyant les lieux et toutes les circonstances /

5. houde: neem aan

6. Sire respondy lors Iason le tiens que vous sauez beaucoup mieulx que ne voulez dire /

7. Hs.: twee pesen een an sijn boghe[-t]

8. shartsen vrouwen: vrouwen aan wie hij zijn hart verpand heeft

9. *Matthaeus* 6, 24: nemo potest duobus dominis servire aut enim unum odio habebit et alterum diligit aut unum sustinebit et alterum contemnet [...]

10. Premièrement quant au regard dauoir deux cordes a son arcq / Cest a entendre deux dames Certes Il nest point possible que qui ce fait soit constant en oeuvres nen pensee / Car nul ne peult bien a deux maistres seruir / Et par ainsi lune corrompt lautre /

11. om hem selven in eeren voert te setten: om zijn prestige te vergroten

12. bet: beter

Dan hoghe vernatnde eerliche daden dat is hater pro
pre natuer ia de verbacer vrouwe daer hi of sprake
Dus hoe sal dan eenich dit eerlic begheere die gheen
ghetrou mander en is zeker minent want wie dubbelt
is hi is valschen onghetrou En ghebuerde hem oer
eenighe deucht het waer teghen recht en reden
En isser oer yement zeker si en sin met waerdich
dat si leue ghemerit dat de vrouwe va so hogher
waerden sin dat de minste va al waerdich is den beste
ridder van der werelt En dus en spreect mi toch
met meer dat ic tvee pesen an min boghe niem wat
selic ic had lieuer te lide en totfanghe de bittere doot

Als die oude ridder verstaen had de andwoerd
va iason hi was zeer verbondeit en seide he
dat hi doch dat propoest mit meer handen en soude
waer om seide iason daer om seide de ridder om dat
men mit u spot houde soude wat ic waer wel we
ten dat het u mi stont te luesen va tvee een te lue
ten te nime den doot of een ander vrou ghin soude
eer luesen een ander vrou dan de doot Ende mit
goeder reden daer sin mincis vele die zwaere om
haeter heeten wel dat si lieuer stoude dat si vp ee
ander dochten ic gheloue saghen si de doot come
dat si se waere soude ghelue de quackel den spot
Wet dus om alle redene boue verclatit ic rade u
dat ghin dese dwalinghe en opini laet en troost
u selue als ghin alder best moecht in u zicte wat
in dmit dat si mit ter doot en gaet En ic en heb

vernaemde, eerlicke daden, dat is haer propre¹ natuer, ja, de eerbaer vrouwen daer wij of spreken.² Dus hoe sal dan eenich dit eerlic begheren, die gheen ghetrou minder³ en is?⁴ Zeker, niement! Want wie dubbelt is, hij is valsch ende onghetrou.⁵ Ende ghebuerde hem oec eenighe deucht, het waer teghen recht ende reden.⁶ Ende isser oec yement,⁷ zeker, sij en sijn niet waerdich datsij leven, ghemeerct dat de vrouwen van so hogher waerden sijn dat de minste van al waerdich is den besten ridder van der weerelt.⁸ Ende dus en spreect mi toch niet meer dat ic twee pesen an mijn boghe neem, want seker, ic had liever te lijden ende tontfanghen den bitteren doot!”⁹

Als die oude ridder verstaen had de andwoerd van Jason, hij was zeer verwondert ende seide hem dat hij doch dat propoest¹⁰ niet meer hauden en soude.¹¹

“Waer om?”, seide Jason.¹²

“Daer om,” seide de ridder, “om dat men mit u spot houden soude!”¹³ Want ic waen wel weten dat [als]¹⁴ het u nu stont te kiezen van tweeen een, te weten te nemen den doot of een ander vrou, ghij

1. propre: eigen

2. Or est Il ainsi que vng noble homme pour soy en honneur auancier mieulx ne peult faire que de choisir dame honnorable quil ayme loyaulment et si secretement et parfaitement quil crainde a faire chose qui ne soit en tous endrois honneste et de recommandacion / car toutes dames ne desirent que honneur et haulte renommee cest leur propre vocacion et leur naturelle condicion

3. minder: minnaar

4. Mais donques comment aura ce desir donneur celui qui [39r] loyal amant ne sera

5. Car celui qui est double est trop desloyal et faulx

6. Et se aucun bien ou honneur lui aduenoit ce seroit contre rayson et contre droit et bonne equite /

7. yement: iemand (die geen trouw minnaar is)

8. Et sil en est aucuns / certes Ilz ne sont point dignes de viure attendu que les dames sont de tant parfonde excellence que la moindre de toutes est digne du meilleur cheualier du monde /

9. Et pourtant ne men parlez plus que le prende deux cordes a mon arcq / car certainement laymeroie mieulx a recevoir et passer le destroit de la mort.

10. dat propoest: zulke uitspraken

11. [Gr 46v] **Q**uant lancien cheualier ot entendu la responce de Iason Il fu moult esbahy et lui dist que lamais plus ne tenist ce propos /

12. pourquoi fait Iason

13. pourtant beau sire respondy le cheualier que len se gaberait de vous /

14. Ontbreekt in hs.

oec me ghehoert dat yemet ghestorue is va lieften
 hi en verloes zyn sime

Iason na dese woerden en mocht de pime niet meer
 te repliceren wat hi vernā dat hi ghee recht
 hebben en mochteghens desen ouden ridder bleef
 zwhigheide tot hi sliep Ende sliep tottet riden vāde
 daghe En als hi wakker was beghan hi weder
 te suchte vp een meū so dattet die oude ridder weder
 hoerde En en mocht niet slape En als iason vernā
 dat hi wakker was hi boed hem goeden dach ende
 seide heer ridder ghi hebt in u tūt veel ghesien
 doer de veel iaren die ghi hebt segt mi hi ulker
 trouwe versta ghi u oec wat up dromē waer om
 vraecht ghi dat seide doude maer om dat ic vāder
 nacht niet sonder dromē en was seide iason hi mi
 der trouwe seyde de oude ridder heb ghi eenighe
 dromē ghehad die der pime waerdich zyn te ex
 ponere daer en is man in gheue die u zacht sal bet ex
 ponere dan ic dus segt mi ulke dromē ic sal u te tute
 stant weder segghe so ic best can Seker heer seide
 iason ic en gheoue gheen dromē noch dat mi hoer
 coemt in nsta mi slape Maer in mānere vā tūt witi
 ghe na dat ghi u hier in verstaet ic sal v volcomt
 lic segghe mi dromē die dus was mi docht dat ic
 sach twee swanten zeer scoene in een weide daer een
 of was d mānelin en d ander d wifelin t mānelin
 ghinc tot dat wuelen mānre makende hatt ghe
 selfcap te doene d wifelin ghinc achter waerts en en

baer po
 fpreke
 gheen
 de dubbe
 hem oer
 den
 aedich
 hogher
 den best
 hi toch
 ten wa
 tte dor
 dwoed
 ede he
 n soude
 m dat
 Wel he
 y te he
 n soude
 e mit
 eie om
 hi vp ee
 t comē
 en spe
 ade u
 troof
 eite wa
 en heb

soudt eer kiezen een ander vrou dan de doot. ¹ Ende mit goeder reden! ² Daer sijn minners vele die zweeren om haerer heeren ³ wil dat sij liever storven da[n] ⁴ sij up een ander dochten. ⁵ Ic ghelove, saghen sij de doot comen dat sijse wachten soude[n] ⁶ ghelijc de quackel ⁷ den sporwer. ⁸ Dus om alle redenen boven verclaert, ic rade u dat ghij dese dwalinghe ende opinie laet, ende troost u selven als ghij alder best moecht in u ziekte, want mi dinct dat sij ⁹ niet ter doot en gaet. ¹⁰ Ende ic en heb [48r] oec nie ghehoert dat yement ghestorven is van liefden, hij en verloes zijn sinnen. ¹¹

J Ason na dese woerden en mocht te pijn niet meer te repliceren, ¹² want hij vernam dat hij gheen recht hebben ¹³ en mocht teghens desen ouden ridder, bleef zwighende tot hij sliep, ende sliep tottet criken vanden daghe. ¹⁴ Ende als hij wacker was, beghan hij weder te suchten up een nieu so dattet die oude ridder weder hoerde ende en

1. Et le cuide bien savoir que se maintenant Il conuenoit choisir de deux partis l'un cestassauoir ou prendre la mort ou faire dame nouvelle que vous esliriez plustost la dame que la mort

2. et a bonne cause

3. om haerer heeren wil: omwille van haar (de vrouw) eer

4. Hs.: da[-t]<+n] — **Bellaert [1485]**, fol. d1rb: dan — emendatie 'kopijvoorbereider' Bellaert.

5. Certes Il est plente amoureux qui soustiennent et lurent que pour sauuer lonneur de leurs dames Ilz attendroient la mort /

6. Hs.: soude

7. quackel: kwartel

8. sporwer: sperwer — Mais le tien que se la mort venir veoient Ilz ne lattendroient neant plus que la caille attent lespreuier

9. sij: de ziekte

10. Et pour toutes les raysons dessus dites le vous conseille que laissies ces erreurs et oppinions et vous reconfortes au mieulx que pourres en vostre maladie Car a mon aduis le ne tien point quelle soit mortelle /

11. hij en verloes zijn sinnen: tenzij hij zijn verstand verloor — Et nay point ouy parler que onques amoureux par maladie damours perdist la vie se Il ne ysoit hors de son sens.

12. en mocht te pijn niet meer te repliceren: wist niet meer wat (hierop) te antwoorden

13. recht hebben: gelijk krijgen

14. [Gr 46v] [P 6.11] **I**Ason a ces parolles ne peust la paine de plus replicquer Car Il aperceuoit quil ne pourroit auoir droit alencontre de lancien cheualier / Et mettant fin a leur parlement Il sendormy Iusques enuiron le point [39v] du Iour que Iason sesueilla et se donna a nouueaulx sospirs faire /

mocht niet slapen.¹ Ende als Jason vernam dat hij wacker was, hij boed hem goeden dach ende seide: “Heer ridder, ghij hebt in u tijt veel ghesien doer de veel jaren die ghij hebt.² Segt mi, bij uwer trouwen, versta ghij u oec wat up dromen?”³

“Waer om vraecht ghij dat?”, seide doude.⁴

“Maer om dat ic vander nacht nie sonder dromen en was,” seide Jason.⁵

“Bij mijnder trouwen,” seyde de oude ridder, “heb ghij eenighe droemen ghehad die der pinen waerdich zijn te exponeren,⁶ daer en is man in Griecken die u zaeck sal bet exponeren dan ic.⁷ Dus segt mi uwen drome!⁸ Ic sal u tverstant⁹ weder segghen so ic best can.”¹⁰

“Seker, heer,” seide Jason, “ic en ghelove gheen droem noch dat mi voer coemt in min slape, maer in manieren van tijtcortinghe, na dat ghij u hier in verstaet, ic sal u volcomelic segghen mijn drome, die dus was:¹¹ Mi docht dat ic sach twee zwanen, zeer scoene, in een weide, daer deen of was dmannekin ende dander twifekin.¹² Tmannekin ghinc tot dat wivekin, mannier makende haer gheselschap te doene.¹³

1. Et tant en fist que lancien cheualier les pri[n]st a ouyr de rechief Combien quil dormist et fu moult tost rompu de son dormir.

2. Et lors que Iason le senty esueillie Il le salua et lui dist ¶ Sire cheualier a cause de vostre grant aage vous auez beaucoup veu en vostre temps

3. Je vous demande par vostre foy vous congnoissez vous point en songes /

4. Pourquoi le demandez vous respondy le cheualier

5. pour tant dist Iason que Je ne cessay ennuit de songier.

6. te exponeren: te duiden

7. Par ma loyaulte beau sire respondy le bon viellart se *vous* auez aucune chose songie qui ait mestier dexposicion ou daucun adeuinement Il nest homme en toute grece qui mieulx de moy vous en sache respondre

8. Et pour tant sans nulle doubte faire racomptez moy plainement vostre songe /

9. tverstant weder segghen: de betekenis uitleggen

10. et Je vous en exposeray la substance

11. ¶ Certes noble cheualier respondy Iason Je ne me arreste a chose que Je songe ne quen mon dormir par Illusion me viengne ¶ Mais toutesfois par maniere de passe temps puis quen celle science vous congnoissez Je vous vueil plainement declairer ma vision qui fu telle

12. quil mestoit aduis que Je veoie deux chisnes moult beaulx en vne prayerie desquelz lun estoit masle et lautre estoit femelle

13. ¶ Le masle vint vers la femelle et fist semblant de la vouloir acompaigner /

achtes met en als tmanclim dat sach ghint in een
ruiter daer hi ende zham daer ouer en quam hier
slapen hi in En en was met laghe daer naer in docht
dat het wustim de selfde ruiter oer ouer quam en
quam an de doer va deser ramer makende zeer ia
melle ghebare naer haer natuer dat het manclim
met horen en mocht doer tflapen dus haddit lude
mit haer dat use so dromich sach en hier mede wort
ic waerlic en oudbide

Als de ridder iason dromic wel ghehoect had
hi seide hem in deser maniere heer ridder
wat soud ghi segghen of die edele vrou die ghi dus
benut hi so zeer in de of meer als ghi haer doet
en hi doet de min hier binne waer en u ghevolcht
Och heer seide iason hi sal haer dat wel wacht
Want mijn vrou is so edel en so wytermate sone
dat hi om gheen ma gheeft ter weert nochtans
seide de oude ridder ulbe dromic betkent hi de
alre zhanē daer tmanclim gheselschap sochte ant
Abuekim dat dat ghi hebt wille wesen man en
gheselle ulber vrouwe die u niet en heeft wille
hoere nutem al hi ghelieten heeft dat ghi in de
zee ghegaten zint hi heester oer in ghegaten ende
is u ghevolcht in dit huus daer hi ter auentue
ren in groete veduct doer ulber lieften is in deser
formē mach ic u dromic exponē na dat ghi in
iason mit desen woerde bega **G**heselū hebt
weder te suchen ende seide wat wil dit be

Twivekin ghinc achter waerts ende en [48v] achtens niet.¹ Ende als tmannekin dat sach, ghinc [hij]² in een rivier daer bij ende zwam daer over ende quam hier slapen bij mi.³ Ende en was niet langhe daer naer, mi docht dat het wijfkin de selfde rivier oec over quam, ende quam an de doer van deser camer, makende zeer jammerlic ghebaer naer haer natuer, dat het mannekin niet horen en mocht doer tslapen.⁴ Dus haddic lijden⁵ mit haer dat icse so drouvich sach, ende hier mede wort ic wacker ende onwieck.”⁶

Als de ridder Jasons drome wel ghehoert had, hij seide hem in deser manieren: “Heer ridder, wat soud ghij segghen of die edele vrou die ghij dus bemint, hu so zeer minde of meer als ghij haer doet, ende zij doer de minne hier binnen waer ende u ghevolcht?”⁷

“Och, heer,” seide Jason, “sy sal haer dat wel wachten, want mijn vrou is so edel ende so uuytermaten scone dat zij om gheen man gheeft ter weerelt.”⁸

“Nochtans,” seide de oude ridder, “uwen droem betekent, bij den twee zwanen daer tmannekin gheselschap sochte ant twivekin, dats dat⁹ ghij hebt willen wesen man ende gheselle uwer vrouwen, die u niet en

1. La femelle nen tint compte et tira arriere /

2. Ontbreekt in hs.

3. Et quant le masle vey ce Il entra en vne riuiere qui la pres estoit / passa oultre et sen vint coucher avecques moy /

4. Et ne demoura gaires apres / que Il me fu aduis que la femelle passoit la riuiere pareillement et venoit a luis de celle chambre faisant plusieurs moult piteux cris selon sa nature que le masle ne pouoit ouyr Car Il se estoit endormy

5. lijden: medelijden

6. Sy eustz delle moult grant pitie pour la dollente chiere quelle fa[i]soit et tant que Ie [40r] men esueillay / mais plus nen viz si ne sceuz que pensser.

7. [Gr 47v] [P 6.12] **Q**uant lancien cheualier ot bien escoute le songe de Iason Il lui dist en telle maniere / Sire cheualier quen diriez vous se la noble dame pour laquelle vous souffrez tant de douleurs estoit autant ou plus amoureuse de vous comme vous estes delle et que *par* celle amour elle fust venue ceans apres vous /

8. Ha a sire respondy Iason Ie nay garde de ce cop / Car ma dame est tant noble et est doee dune si haulte beaulte quelle ne tient compte domme qui soit au monde / — een vrouwelijke Narcissus

9. dats dat: dat

49
69

sen en waer mach in dese fantasie come wesen die in
mitte hinderen mach da baten Ic weet wel dattet een
groete dwalinghe is va in huz up dincien Ende dattet
een vermetelvinghe va pin ende lude is **O** ic zie wel
een ghetrou mider ongheludich is daghelig ghe
pint **Och** myn waerde vrou hoe en hebdi met de p
oghen so raer zicude dat ghen in myn harte zacht
En wist in wat pinc duic en verduet ic wair **S**elue
my vrou ulve baseludic oghen hebbe in ter doot
ghelouet **W**at langheit **W**at loon om wel te du
nen ic vnde in in de handen der doot **M**actom de
minste quale wilde zint roet make ic soude gode
loue als gheludich aughesien myn groete ongheluc
De wuse oude udder hoerude iason dus daghen
doet ghunst va edelheit was mit hem te lude ende
seide doer god heer udder **W**ilt doch dese fantasie
laten **H**et langhe dendie vp ongheluc en is mit pro
fite die en is moment so gheludich die al sin
wil mach hebben men moet den tuit neme als hy
comt va beide goet en quaet **E**ne mans hart en
behoet hem met te verflaen **M**h dinc den hebben
ghenouch ghesproke va minin ic bid hy dat **W**in
een ander maten gaen **E**n dat ghen in wilt segghe
ulve naem en platts **E**n den naem ulve **M**oen stat
waachtelic heer udder seide iason **Y**ffer man ter
weereit die een bedroeft hart troeste en bedreghe
can ghen zint de ghene dus ic heb in u so veel deuch
den in u boude **W**il di in sonder faute ulve naem seg

heeft willen hoeren.¹ Niete[m]in,² alzij³ gheweten heeft dat ghij in de zee ghegaen zijt, zij heefter oec in ghegaen ende is u ghevolcht in dit huus, daer zij ter aventueren in groeten verdriet doer uwer liefden is.⁴ In deser formen mach ic u droem exponeren, na dat ghij mi gheseit hebt.”⁵

J Ason mit desen woerden began weder te suchten ende seide: “Wat wil dit we-[49r]sen, ende waen mach mi dese fantasie⁶ comen wesen, die mi meer hinderen mach dan baten?⁷ Ic weet wel dattet een groete dwalinghe is van mi hier up dincken, ende dattet een vernieuwinghe van pijn ende lijden is.⁸ O, ic zie wel: een ghetrou minder ongheluckich is daghelicx ghepijnt.⁹ Och, mijn waerde vrou, hoe en hebdi niet de oghen so claer ziende dat ghij in mijn harte zaecht ende wist in wat pijnen, druc ende verdriet ic waer?¹⁰ Seker, mijn vrou, uwe basilijcke¹¹ oghen hebben mi ter doot ghewont!¹² O, wat bangheit!¹³ O, wat loon om wel te dienen!¹⁴ Ic vinde mi in de

1. Toutefois beau sire dist lors lancien cheualier vostre songe signifie par les deux chisnes dont le masle vouloit faire la bataille ou lentreprinse qui sappelle compaignie a la f[e]melle que vous auez voulu estre mary a vostre dame / laquelle ne vous a voulu ouyr.

2. Hs.: de letter ‘m’ mist een pootje.

3. alzij: als zij

4. Et neantmoins quant elle a sceu quen la mer estiez entre elle y est entree semblablement voire et est venue apres vous en ceste propre maison la ou a lauanture elle est en moult grant paine pour lamour de vous /

5. En telle facon puis le prenostiquer ceste besongne selon la nature de vostre songe.

6. fantasie: onaangename, opdringerige hersenspinsels

7. [Gr 48r] **J**Ason a ces motz encommenca de souspirer tresardamment et dist / Quest ce cy et dont me peult estre venue ceste fantasie qui plus nuire q[u]e aidier me peult

8. Je say bien que cest vng grant abus a moy que dy pensser et vng renouvellement de paine et de dueil /

9. O quelle exoine loyal amoureux Infortune est continuellement en grant martire /

10. Ha a ma chiere dame que naues vous les yeulx si cler voyans comme pour regarder dedens mon cuer *et* sauoir en quel martire Je suis en quelle douleur et en quelle angoisse /

11. De basilisk is een levensgevaarlijke slang die met zijn blik kan doden (Jacob van M(a)erlant, *Der naturen bloeme*, CD-ROM *Middelnederlands* editie, r. 10770).

12. Certes ma dame vos yeulx basiliques me ont naure a mort /

13. O quelle destresse

14. om wel te dienen: voor mijn goede diensten — O quel [40v] guerdon pour bien seruir

handen der doot.¹ Maer om de minste quale,² wilde zift cort maken, ic soude gode loven als gheluckich anghesien mijn groete ongheluc.”³

De wijse, oude ridder hoerende Jason dus claghen, doer ghunst van edelheit was mit hem te lijden⁴ ende seide: “Doer god, heer ridder, wilt doch dese fantasie laten!”⁵ Het langhe dencken up ongheluc en is niet profitelic.⁶ Daer en is niemant so gheluckich die al sijn wil mach hebben.⁷ Men moet den tijt nemen als hij comt, van beiden: goet ende quaet.⁸ Eens mans hart en behoert hem niet te verslaen.⁹ Mi dinct, wij hebben ghenouch ghesproken van minnen.¹⁰ Ic bid hu dat wij in een ander materij¹¹ gaen, ende dat ghij mi wilt segghen uwen naem ende plaets ende den naem uwer woenstat.”¹²

“Warachtelic, heer ridder,” seide Jason, “isser man ter weerelt die een bedroeft hart troesten ende beweghen can, ghij zift de ghene!”¹³ Dus ic heb¹⁴ so veel deuchden in u vonden, wildi mi sonder faute

1. Je me retrouue es mains de la tresdure mort /

2. om de minste quale: om de pijn te minimaliseren

3. Mais se pour mon dueil plus tost passer elle mestoit briefue Ien loasse les dieux comme eueux selon mon grant maleur /

4. was mit hem te lijden: had medelijden met hem

5. [P 6.13] Adont le saige et ancien cheualier oyant le preu Iason ainsi soy doulouser / complaindre et lamenter en faueur de noblesse fu moult ennuye en couraige / Et pourtant Il lui dist en telle maniere Pour dieu sire cheualier vueilliez yssir hors de vostre fantasie /

6. trop muser en son Infortune nest pas bien prouffitable

7. ☞ Homme a grant traueil et labeur tire au chief de ses Iours sans auoir sa vie trauerse de choses contraires. Sy eueux nest qui sa voulente face /

8. Certes Il fault prendre le temps si comme Il vient soit mol ou dur.

9. Cuer domme ne se doit esbahir en rien — opvallend is dat de vertaler Franse spreekwoorden en gezegden meestal vervangt door iets van eigen vinding, zo ook hier met een uitspraak die doet denken aan pseudo-Seneca met als betekenis: de emotie mag het niet winnen van de ratio.

10. Il mest bien aduis que nous auons assez parle damours

11. ander materij: ander onderwerp

12. Je vous prie que orendroit nous entrons en autre propos et que vous me vueilliez dire vostre nom avecques ce le lieu et le nom de vostre maison

13. [Gr 48v] ☞ Veritablement sire cheualier respondy lors Iason sil est homme qui puisse radrecier et bailler confort a vng cuer desole et desconforte vous y estes sur tous autres propice

14. Hs.: heb in u. (dittografie)

ghen ic sal u de **nm** ooc segghe **G**oec heer andwoer
de de oude u sprake is **nm** so bequaem dat ic u vertel
len sal vā **nm** leue en **nm** staet meer dan ic yemēt
de de **nm** hondert en **xxx** iare **W**et dat ic bin ghehee
ten mopsius de god apollo was **nm** vader ic bin co
mmit vā salichen ic heb ghelromē tlant vā paphile
ic heb three sonen ghehad **E**nde als **zn** tot haer iare
waer ic dese besitte **nm** inder **E**n doe ghinc ic vā daer
En in suldier staet als ghn in hier ziet bin ic out ho
der en **xxx** iare in welcke tūt ic ghesin heb ende
ghehoert veel wonderlicke dinghe dus biddic u wilt
doch mēment **nm** staet in gheender nū mēten te kēnen
gheue **E**nde als ghn mit in wilt spreken noemt in
ander met dan mopsius openbaer of hermetlic om
reden die ic daer in heb mopsius vuent seide iason
in dīn dattet u belieft so te heete ic beloue u v^p **nm**
trou dat vā als dat ghn in ghesit s hebt sal ic hou
den in in ghelinc of ghn in met ghesit had **E**n in
nen naem en **W**illie u met helen **W**et dat ic bin ghe
heten iason gheboeren v^pter prouinc vā thessalen
zoene des coning eson vā mēndomen die als ic mēen
noth leuende is **M**ar hū is zeer out mopsius om
iason te bringhen **W**et sū mēraohe began hem
te vrighen van der natuerē vānt commandē vā mē
ndome en de landē daer ontrent **E**nde doe vānder
gheboere vā sū hondert van sū auctuer en van
veel ander dinghe tot het tūt was van v^p staen en
tot dat **zn** gherseet waren **M**ar dat iason seide of

uwen naem seg-[49v]ghen, ic sal u de mijn ooc segghen.”¹

“Scoen heer,” andwoerde de oude, “u sprake is mi so bequaem dat ic u vertellen sal van mijn leven ende mijn staet, meer dan ic yement dede binnen hondert en[de] .xx. jaren.² Weet dat ic bin gheheeten Mopsius.³ De god Apollo was mijn vader.⁴ Ic bin coninck van Salichen.⁵ Ic heb ghewonnen tlant van Pamphilen.⁶ Ic heb twee sonen gehand.⁷ Ende als zij tot haer jaren waren, ic dese⁸ besitten mijn rijck, ende doe ghinc ic van daer.⁹ Ende in sulcker staet als ghij mi hier ziet, bin ic out hondert ende [.xx.]¹⁰ jaer.¹¹ In welcken tijt ic ghesien heb ende ghehoert veel wonderlicke dinghen.¹² Dus biddic u, wilt doch niement mijn staet in gheender manieren te kennen gheven.¹³ Ende als ghij mit mi wilt spreken, noemt mi anders niet dan Mopsius, openbaer of heymelic, om reden die ic daer in heb.”¹⁴

“Mopsius vrient,” seide Jason, “in dien dattet u belieft so te heeten, ic belove u up [m]ijn¹⁵ trou dat van als dat ghij mi gheseit hebt, sal ic

1. ¶ Sy ay tant de bien trouue en vous que se vostre nom me voulez dire sans nulle faulte
le vous diray le mien aussi /

2. Beau sire respondy lancien cheualier vostre parolle mest agreable tellement que le
vous racomptery de ma vie et de tout mon estat plus qua homme que le veisse puis six
vingt ans

3. Saches donques que Iay nom mopsius /

4. le dieu appollo fu mon pere.

5. Salichen: Cilicia (in Klein-Azië) — Ie suis roy de silice

6. Iay conqueste le pais de pamphile — Pamphilia, gelegen links van Cilicia.

7. Iay eu deux filz

8. dese: dedese (syncope) deed hen

9. Et quant Ilz sont venus en aage le les ay fait possesseurs de mes terres puis men suis
party

10. Hs.: xxx

11. ¶ Et en tel estat que mauez peu veoir Iay este auant le monde par lespace de six vings
ans

12. ¶ Pendant lequel temps Iay veu [41r] et aprins plente de bonnes et estranges
besongnes /

13. Sy vous prie et requier que mon estat ne ma condicion ne reuelez a personne en
nulle facon du monde /

14. Et que quant a moy parlerez autrement que mopsius ne me vueilles nommer ne
appeller en appert ne en couuert *et* pour cause /

15. De letter ‘m’ (of ‘n’) mist een pootje.

hoede sin ghedachten waer alst by mine En was alst
versuchtende dien wylse by dander

Als dese Alce edele heere gherket waer iason ghinc
sin paet besin dat hy zeer lief had Maer als
hy daer een luttel ghebeest had en veina de Alce ha
ghenemen vander vrouwe en ionck hem docht dat hyse
tande en inden vel ghesien had doe wyl hy den stal linccht
en brachde hem vrens die Alce paeden waer die linccht
andwaerde dat sy Alce ionck toehoede die daer in
hinc gheclouet waren **E**lier seide iason tot moysius
wie dat de Alce ionck zyn de Alce paede behoeren
toe minder liester vrouwe Als de goede oude ridder
iason hoede hy sprac tot hem ende seide Iason laet u
ghedencke va ulke doemt ic soude gheloue dat u vrou
wie binnē is of dat dese ionck zyn wie wer haer
die u goede meumaz bringhe sulle **O**nder eenighe
antwoerde te doen iason ghinc ter stont va daer tot
der waerdinne kende yet dese Alce ionck die wie binnē
wie zyn seide iason En bad haer goede matghe **E**lier
heer seide de waerdinne ic en kense anders met dan
dat ic wel sie dat zyn edele vrouwe zyn soud met
moghele wesen dat icse een luttel saghe seide iason
ic en weets niet seide de waerdinne ic en spracse
eest **G**ronē waerdinne seide iason ic bidu dat icse
sien mach En dat ghy haer wilt ghy segghe hoe
dat wie binnē een ridder haer diene die groete he
gheere heeft om haer te spieche

houden in mi ghelijc of ghijs mi niet gheseit had.¹ Ende minen naem en willic u niet helen.² Weet dat ic bin gheheeten Jason, gheboren uuyter provincien van Thessalen, zoene des conincx Eson van Mirmidonien, die als ic meen noch levende is, maer hij is zeer out.”³

Mopsius, om Jason te bringhen uuyt sijn merancolie,⁴ began hem te vraghen van der natueren⁵ vant conincrijck van Mirmidonien ende de landen daer ontrent, ende doe vander gheboerten van sijn houders, van sijn aventuer ende van veel ander dinghen tot het tijt was van up staen ende tot dat zij ghecleet waren.⁶ Maer dat J[a]son⁷ seide of [50r] hoerde, sijn ghedachten waren altijd up Mirro, ende was altijd versuchtende deen reyse up dander.⁸

Als dese twee edele heeren ghecleet waren, Jason ghinc sijn paert besien, dat hij zeer lief had.⁹ Maer als hij daer een luttel gheweest had ende vernam de twee hageneyen¹⁰ vander vrouwen ende joncfrauwen, hem docht dat hijse tanderen tijden wel ghesien had.¹¹ Doe riep hij den stalknecht ende vraechde hem wiens die twee paerden waren.¹²

1. [Gr 48v] Mopsius donques respondi lors le preu Iason puis quainsi vous plaist destre nomme et appelle le vous promets sur mon honneur que en tant que touche ce que dit mauvez en mon cuer sera tenu secret autant et en telle maniere comme se vous lauiés enclos en la plus dure roche du monde /

2. Et au regard de vous dire comment le suis nomme /

3. sachiez que le suis appelle Iason et suis natif de la prouince de thesale filz du gentil roy eson de mirmidoine qui vit encoires comme le tien / mais Il est moult ancien /

4. merancolie: melancholie, depressie

5. natueren: natuurlijke gesteldheid

6. A ces parolles mopsius pour faire oublier a Iason ses merencolies Il lui print a demander de la nature du royaume de mirmidoine et des contrees a lenuiron puis lui demanda de sa naissance / de son aage et de ses auantures puis lui enquist de plusieurs autres besongnes Iusques a ce quilz se prindrent a leuer et eulx apointier

7. Hs.: ioson

8. deen reyse up dander: keer op keer — mais quelque chose que Iason dist ou escoutast Il auoit tousiours ses regretz a sa dame et souspiroit de fois a autre sans mesure.

9. [Gr 49r] [P 6.14] **Q**vant les deux nobles cheualiers se furent leuez habilliez et mis en point Iason sen alla a lestable de son cheual quil amoit moult /

10. hageneyen: kleine(re) paerden met een zachte gang, speciaal voor vrouwen.

11. mais Incontinent quil ot Illec este quelque pou et que Il ot apperceu les deux pallefrois de la dame et de sa damoiselle Il lui sembla bien que autrefois Il les auoit veus

12. Adont Il appella le varlet de lestable / et lui demanda a qui estoient les deux

Die knecht andwoerde datsij twee joncfrauwen toe hoerden, die daer in huus ghelogiert waren.¹

“Seker,” seide Jason tot Mopsius, “wie dat de twee joncfrauwen zijn.² De twee paerden behoeren toe mijnder liester³ vrouwen!”⁴

Als de goede, oude ridder Jason hoerde, hij sprac tot hem ende seide: “Jason, laet u ghedencken van uwen droeme!⁵ Ic soude gheloven dat u vrou hier binnen is of dat dese joncfrauwen zijn hier voer haer, die u goede nieumar bringhen sullen.”⁶

Sonder eenighe andwoerde te doen Jason ghinc ter stont van daer tot der weerdinnen: “Kendi yet dese twee joncfrauwen die hier binnen zijn?”, seide Jason, ende boed⁷ haer goeden marghen.⁸

“Seker heer,” seide de waerdinne, “ic en kense anders niet dan dat ic wel sie dat zij edele vrouwen zijn.”⁹

“Soud niet moghelic wesen dat icse een luttel saghe?”, seide Jason.¹⁰

“Ic en weets niet,” seide de waerdinne, “ic en spracse eerst.”¹¹

“Scone waerdinne,” seide Jason, “ic biddu dat icse sien mach, ende dat ghij haer wilt gaen segghen hoe dat hier binnen een ridder [is],¹²

cheuaulx /

1. lors le varlet lui respondy quilz appartenoient a deux damoiselles qui *leans* estoient logees /

2. vrayement mon [41v] amy dist lors Iason qui que les deux damoiselles soient

3. liester: liefster

4. les deux cheuaulx sont a ma dame la bien amee

5. Et quant le bon ancien cheualier mopsius entendy Iason Il parla a lui Et dist Iason souuiengne vous de vostre songe /

6. Je prens sur ma vie que vostre dame en amours est ceans / ou que les damoiselles y sont pour elle les quelles vous en diront bonnes nouvelles /

7. boed: wenste

8. Sans autre responce faire Iason parti Incontinent de lestable et sen ala vers son hostesse et lors quil leut saluee Il lui dist / Belle hostesse congnoissez vous les deux damoiselles qui sont logees ceans /

9. Certes sire *cheualier* respondy la dame Je ne les congnois autrement fors quil mest bien aduis quelles sont gentilz *femmes* et de bonne maison /

10. Seroit Il point possible que Je les peusse vng petit veoir dist Iason

11. Je nen scay rien dist lostesse se Je ne parle a elles /

12. Ontbreekt in hs.

De goede Maedinne iason te ghechene ghinc tot
haer Abec gasten En seide Min front jonck
ic coem tot u ter begheerte van een edel ridder hem
segghende u diene te wesen die u doet bidden doet
u graci oft u belieft dat hi u beiden mocht spreke
Dit segt wat u belieft dat ic hem andwoede Ter
stont als de conghinne mirro had hoere spreke de
Maedinne van den ridder hi stoot haer verhe en wort
benaghe Maer hi hielt manier so hi best mocht En
hoel dat hi ontsach de coninc van iason en was
Anklmoedich hoe dat hi mit hem spreke soude En
andwoede der Maedinne **S**cone vrou wie is der
der die u hier sendt **S**chiet seide de Maedinne ic en
zack mi da mi maer als in dunt het is een edelinc
En de scoenste ridder en gracelste die ic se mit
ghen ontsach Maedinne seide mirro na dat hi so deuch
delic is als ghi segt doet he come binn Mit desen
woede ghinc de Maedinne en dede he come tot der
camerdoere En mit dat hi in trit sach hi de stont
conghinne die al besaemt was En hi dert haer zeer
berlenthad dede de rouwen en groette En hi hem
weder zeer houelic dit ghedaen hi velle in woede
En naer eenighe woede iason seide tot der conghinne
Schiet min waede vrou ic en **C**ontelint al dus
soude in laghe u hier benoet noch u hiet
ghesocht hebben en hadde ghe dat u padden die
ic hede marghe vant in de stal hi min part En
noch als ic se ghesien en bekent had so en docht

haer dienre, die groete begheerte heeft om haer te spreken.”¹ [50v]

DE goede waerdinne, Jason te ghelieve, ghinc tot haer twee gasten ende seide: “Mijn scone joncfrauwen, ic coem tot u ter begheerten van een edel ridder, hem segghende² u dienre te wesen, die u doet bidden doer u gracij oft u belieft dat hij u beiden mocht spreken.³ Dus segt wat u belieft dat ic hem andwoerde!”⁴

Ter stont als de coninghinne Mirro had hoeren spreken de waerdinne van den ridder, sij scoot haer verwe⁵ ende wart bevanghen,⁶ maer sij hielt mannier so sij best mocht.⁷ Ende hoe wel dat sij ontsach de coemste van Jason ende was twifelmoedich hoe dat sij mit hem spreken soude, sij andwoerde der waerdinnen: “Scone vrou, wie is de ridder die u hier sendt?”⁸

“Seker,” seide de waerdin, “ic en zaech nie⁹ dan nu.¹⁰ Maer als [mi]¹¹ dinct, het is een edelinc ende de scoenste ridder ende gracelicste die ic ye mit oghen an sach.”¹²

“Waerdinne,” seide Mirro, “na dat hij so deuchdelic is als ghij segt,

1. Belle hostesse respondy lors Iason le vous requiers que le les puisse veoir / et que vous leur allez dire *comment* Il y a ceans vng cheualier leur seruiteur qui a moult grant desir de parler a elles.

2. hem segghende: die zegt

3. [Gr 49v] LA bonne hostesse pour complaire au preu Iason atant sen ala *par* deuers ses deux hostesses et leur dist. Mes belles damoiselles le vien *par* deuers *vous* ou nom et a la requeste dun gentil cheualier soy disant *vostre* seruiteur / lequel vous requiert que par *vostre* grace Il vous plaist que a vous deux Il puist parler

4. Et regardez quil *vous* plaist que le lui responde.

5. scoot haer verwe: verschoot van (gelaats)kleur

6. wart bevanghen: stond in vuur en vlam

7. [P 6.15] Mais Incontinent que la royne mirro ot oy parler son hostesse de la requeste du cheualier / Certes la couleur lui mua merueilleusement *et* lui fut bien aduis que tout son corps estoit esprins de feu / mais ce *non* obstant elle tint maniere au mieulx quelle sceut.

8. Et *combien* quelle se doubtast de la venue de Iason et que elle fust lors en *grant* soussi de parler a lui elle respondi a son hostesse / Belle dame qui est le cheualier qui *vous* enuoye icy

9. zaech nie: zag hem nooit — Bellaert [1485], fol. d2vb: sach *hem* nye

10. [42r] Certes dist lostesse le ne le viz lamais plus que le sache.

11. Hs.: m — Bellaert [1485], fol. d2vb: my

12. Mais a mon semblant cest le plus gentil et le plus beau de corps et le plus gracieulx cheualier dont len pourroit ne scauroit parler /

51
m met dat ghn hier binne soude moghe wesen noch //
tanc als m ghesit wat dat dese patide twee ionck
toe behoeden minde dat het Abec va ulla ionck
Wat bin u hier gherome om minnae va u te hoen
Wat hoe wel dat u hier doctus met en heb moghe
u gram verrughe nochtat begheerlic boue alle dinc
va u te hoeten sprekē Heluz iason u en Abifel met
de contrain dat ghn m hier vmoedet te wesen soe
en dede u oec u En u seg u dat va hier hermit //
lic gat om een bedeuatid dat u beloeft heb te doe
mit stapsse va min oeloge Dus verbonderit m zeer
va dat u u hier vnde wat sonder Abifel u meende
dat ghn tot deser tūt noch m u iuste laecht m oh //
ferme daer u oet wat ghesceide bin

D m vion seide iason u en heb gheen hoep
dat u weder come mach m olifene Heluz
iason ghn sut haesthen zeer saelic m u dinghen
Ic heb gtaete begheert u te loone en veruoeghen
der dinstē die ghn m hier doctus m min oelo //
ghedaen hebt en va min vaden outlast En en licer //
Di met m olifene wat sal u u doen u en mach
u hier met doen An min wacide vion seide iason
als u u lacts seid Ic en heb u niet ghedwint om
prattlic of om ghelt Mac u heb min luhacm
gheauetwert alken om u gram en min te verrughe
Ic heb zredoem en eefs ghenouch En daer om u seg
u so veel ist dat ghn m hu gram en min met
en gheeft ghn en moecht m mit veruoeghe En wret //

doet hem comen binnen!”¹

Mit desen woerden ghinc de waerdinne ende dede hem comen tot der camerdoeren.² Ende mit dat hij in trat, sach hij de scone coninghinne, die al bescaemt was.³ Ende hij, diet hart zeer beclemt had, dede de reverencij ende groettese, ende zij hem weder zeer hoveslic.⁴ Dit ghedaen, sij vielen in woerden.⁵ Ende naer eenighe woerden Jason seide tot der coninghinnen overluyt aldus:⁶

S Eker, min waerde vrou, ic en soude in langhe u hier bemoet⁷ noch u hier ghesocht hebben, en hadden ghedaen u paerden, die ic heden marghen vant in den stal bij mijn paert.⁸ Ende noch als icse ghesien en[de] bekent had, so en docht [51r] mi niet dat ghij hier binnen soudt moghen wesen.⁹ Nochtans, als mi gheseit wart dat dese paerden twee joncfrauwen toe behoerden, menende dat het twee van uwen joncfrauwen waren, bin ic hier ghecomen om nieumaer van u te hoeren.¹⁰ Want hoe wel dat ic hier voertijts niet en heb moghen u gracij vercrighen, nochtant begheerdic boven alle dinc van u te hoeren spreken.”¹¹

“Seker, Jason, ic en twifel niet de contrarij¹² dat ghij mi hier

1. Dame dist lors la belle royne / puis quil est si vertueulx et tant acompli comme vous dittes faittes le venir /

2. A ces parolles la bonne hostesse fist venir Iason Iusques a luis de la chambre

3. Et lors quil mist le pie dedens Il regarda la noble royne qui fu toute honteuse

4. Et ayant le cuer fort serre et rauy lui fist la reuerence et la salua / et la belle mirro lui rendy son salut moult courtoisement /

5. sij vielen in woerden: zij begonnen een gesprek — ce fait Ilz entrerent en deuses

6. et puis apres aucuns mots Iason dist a la royne assez hault en telle maniere.

7. bemoet: vermoed

8. [Gr 50r] [C]ertes ma chiere dame Ie ne vous eusse en grant temps quise ceans neussent este voz deux palefrois que Iay a ce matin trouuez en vne estable au pres de mon cheual /

9. Et encoires quant Ie les ay veus et recongnus ne me sembloit Il point que vous peussies estre ceans

10. Toutefois quant len ma dit que les deux palefrois estoient a deux damoiselles pensant que ce fussent deux de vos damoiselles Ie suis ycy venu tant seullement pour oyr nouvelles de vous

11. Car combien que parci deuant Ie naye peu vostre grace acquerir encoires desiroie sur toutes autres a oyr parler de vous /

12. de contrarij: in tegendeel

vermoedet te wesen.¹ Soe en dede ic oec u.² Ende ic seg u dat ic van hier heymelic gae om een bedevaerd, dat ic beloeft heb te doen int scarpste van mijn oerloghe.³ Dus verwondert mi zeer van dat ic u hier vinde, want sonder twifel ic meende dat ghij tot deser tijt noch in u ruste laecht in Olifernen, daer ic cort uuyt ghesceiden bin.”⁴

Mijn vrou,” seide Jason, “ic en heb gheen hoep dat ic weder comen mach in Olifernen.”⁵

“Seker, Jason, ghij sijt haestich ende zeer scielic in u dinghen.⁶ Ic heb groete begheert u te loonen ende vernoeghen der diensten die ghij mi hier voertijts⁷ in mijn oerlo[ghe]⁸ ghedaen hebt, ende van min vianden ontlast.⁹ Ende en keerdi niet in Olifernen, wat sal ic u doen?¹⁰ Ic en mach u hier niet doen.”¹¹

“Ay, mijn waerde vrou,” seide Jason, “als ic u laets seid, ic en heb u niet ghedient om practike¹² of om ghelt, maer ic heb mijn lichaem gheaventuert alleen om u gracij ende mijn¹³ te vercrighen.¹⁴ Ic heb rijcdoem ende eerfs ghenouch.¹⁵ Ende daer om ic seg u so veel: Ist dat

1. Certes sire cheualier Ie ne doubte pas du contraire que vous ne me cuidies pas ceans trouuer a ceste heure

2. aussi ne faisoie Ie vous /

3. Et vous declare que dicy Ie men pars pour secretement aller en vng pelerinaige ou Iay promis ma voye de long temps acompaignee de ceste damoiselle tant seullement et vouay de le ainsi payer le plus fort de ma guerre /

4. si ay en moult grant merueille de vous veoir ycy Car sans nulle doubte Ir pensoie que fussies de ceste heure en oliferne a repos.

5. [Gr 50v] [42v] **MA** dame respondy lors Iason Ie nay point desperance que plus en oliferne me puisse veoir

6. Certes Iason beau sire vous estes hastif et moult souldain en voz besongnes /

7. voertijts: voortijds, eerder

8. Hs.: oerlo- ghedaen (haplografie)

9. Iay bonne volente et grant desir de vous bien sailarier et contenter des bons et agreables seruices que parcideuant vous mauez fais durant ma guerre en persecutant et moy deliurant de mes ennemis mortelz

10. Et se vous ne retournez en oliferne

11. Ie ne vous en puis autre chose faire

12. practike: materieel gewin

13. mijn: min

14. Ha a ma chiere dame respondy lors Iason comme Ie vous diz lautrier en vostre palais Ie ne vous ay point seruye le mieulx que Iay peu tendant a pratique ne a peccune Aincois my suis employe pour tant seulement acquerir vostre amour et bonne grace /

15. Iay de paternelles richesses largement

Dat na desen daghe ghy in nētemer siel en sult want
ic sal gaen als ghetou mīc Ende onderdanich diene
ongheloont vā hier in teinghe voldernisse naer u siet
ende En en sal niet anders gheete dan den doot dus
beddic dū mit al minder harte hebt minnd gheua of

Als de edel vrou verstaen **Q**uā m is al met
had dat gheseyt in andwoerde iason aldus **H**e
lier heet dat en is vrouwe hart so stemich in de vrecht
dat bin u bede mit welkomē en soude vande ghy hebt
in hoghelic en wel ghedient ic bekent u ghy bid in
als ic verstaen can dat ic u ghelēende en ghetroude
wif wil vesen ghy en moecht in gheen mieder gaer
berghē noch die in niet angaet **N**utem als ic an
sū u groete goede wil ten eynde dat ghy gheen zaete
en hebt in wāhoop te valle ic bin te vreden ulken
en sū te afentere behoudele trouwe dat ghy selt gaē
tot ulke landen Ende vergaderē ulke naeste vrienden
en maghe En leyde die haelbaete ouer En trouwe
in mit seeste in haer teghenwoerdicheit

Dromē idder iason danne zeer der conighē
Onin vander goeder andwoerde En beloefde
te volcomē al dat in begheert had Te veten dat in
trede soude en vergaderē sin vande en comē dat
mide in olifemē en trouwe haer in presen vā he
allen Als de ioncf dit hoerde dat haer vrou dus
ghetomē was tot haer minighe sū was blinde bo
uē matē En quā tussche hem beide en seude de
roupe alle de goden van deser lofemisse te tuyghe

ghij mij hu gracij ende min niet en gheeft, ghij en moecht mi niet vernoeghen.¹ Ende weet [51v] dat na desen daghe ghij mi nemmermeer sie[n]² en sult, want ic sal gaen als ghetrou minre ende onderdanich dienre ongheloont van hier in eenighe wildernisse naer u screyende, ende en sal niet anders gheeren dan den doot.³ Dus biddic dij mit al mijnder harten: hebt mijnder ghenen of van mi is al niet!”⁴

Als de edel vrou verstaen had dat gheseit [is],⁵ sij andwoerde Jason aldus: “Seker heer, daer en is vrouwen hart so stenich in de weerelt dat bij u bede niet werwonnen⁶ en soude warden.⁷ Ghij hebt mi hoghelic ende wel ghedient, ic bekent u.⁸ Ghij bid mi, als ic verstaen can, dat ic u ghesellenede⁹ ende ghetroude wijf wil wesen.¹⁰ Ghij en moecht mi gheen meerder zaec verghen noch die mi meer angaet.¹¹ Nietemin, als ic ansie u groete, goede wil ten eynde dat ghij gheen zaec en hebt in wanhoep te vallen, ic bins te vreden uwen eysch te consenteren behoudelic trouwen¹² dat ghij selt gaen tot uwen landen ende vergaderen uwe naeste vrinden ende maghen¹³ ende leyden die haerwaerts over en[de] trouwen mi mit feesten in haer

1. Et pourtant le vous en dis tant que se vostre amour ne me ottroyez vous ne me pourrez faire content.

2. Hs.: siel — **Bellaert [1485]**, fol. d3ra: sien

3. Et sachez que jamais apres ce Iour ne me verrez / Car comme vostre loyal amant et humble seruiteur Inguerdonne le men yray retraire en quelque desert plourant celle part apres vous et jusques a la mort ne quiers den faire autre.

4. of van mi is al niet: of er blijft niets van mij over — Si vous supplie de tout mon cuer que pitie puist en vostre noble couraige entrer si que de moy poure suppliant ayez pitie et mercy ou de moy nest mais rien.

5. Ontbreekt in hs.

6. werwonnen — verwonnen — **Bellaert [1485]**, fol. d3rb: verwonnen

7. **[Gr 51r]** **Q**uant la noble dame ot entendu ce que dit est / Elle respondi au preu Iason en telle maniere Certes sire cheualier Il nest cuer de dame tant soit dur qui *par* la vertu de voz requestes ne fust adoulcy et amoli /

8. vous mauez haultement et bien *seruie* en toute loyaulte. en to[u]te vaillance et en toute dilligence le le *confesse* /

9. ghesellenede: echtgenote

10. vous me requerez *comme* le puis de *vous* entendre que le soye *vostre compaigne* et espouse.

11. *plus grant* chose ne me pouez demander ne qui *plus* me touche.

12. behoudelic trouwen: als u mij belooft

13. maghen: familieleden

teghenwoerdicheit.”¹

DE vrome ridder Jason dancte zeer der coninghinnen vander goeder andwoerden ende beloefde te volcomen al dat zij begheert had, te weten dat hij trecken soude ende vergaderen sijn vrinden ende comen daer mede in Olifeernen ende trouwen haer in presencij van hem allen.²

Als de joncfrouwe dit hoerde, dat haer vrou dus ghecomen was tot haer meninghe, sij was blijde boven maten ende quam tusschen hem beiden ende seide: “Ic roupe alle de goden van deser lofenisse³ te tuyghen!”⁴

[52r] “Seker,” seide Mirro, “na dat het dus varre comen is, ic wild[e]⁵ wij plaets hadden dat wij onderlinghe mochten vrolic wesen.⁶ Maer mi dinct het en mach niet wel wesen, want om gheen goet ter weerelt en wilde ic bekent wesen.⁷ Maer het is noot om mijnder eeren willen dat Jason van hier gae sonder marren, so dat men niet dan deucht up ons en bemoede.⁸ Ende wij sullen gaen ter havenen om te volcomen onse

1. Neantmoins *quant* le appercoy *vostre grant* et bon vouloir / a celle fin que navez cause [43r] de cheoir en desespoir le suis contente de moy accorder a voz prieres et requestes pourueu toutesuoyes que yrez en vostre pais et la vous assemblerez vos plus prochains parens et amis / lesquelz vous amenez pardeca et que en leur presence vous mespouserez sollempnellement.

2. [Gr 51v] [P 6.16] LE preu et vaillant cheualier Iason / de celle bonne responce Il remercia la belle mirro et lui promist de faire et loyaulment acomplir tout ce quelle lui auoit demande / cestassauoir quil yroit en mirmidoine pour assembler ses amis et alies / Et quil retourneroit en oliferne pour Illec espouser la belle en leur presence /

3. lofenisse: belofte

4. Mais quant la damoiselle qui estoit Illec venue avec la royne pour lui tenir compaignie ouy telles ou semblables promesses faire a sa maistresse qui tant bien estoit venue a chief de tout son desir / Elle fu toute remplie de consolacion et de Ioye / et de fait elle vint entre les deux amans et leur dist quelle appelloit tous les dieux en tesmoingnaige pour les remercier de celle aliance /

5. Hs.: wil den — Bellaert [1485], fol. d3va: wilden

6. Certes dist lors mirro la royne / puis que tant auons fait le vouldroie bien que eussions le loisir et le lieu de faire bonne chiere ensemble.

7. bekent wesen: herkend worden — Mais a mon aduis Il ne se peult bonnement faire / Car pour nulle riens du monde le ne vouldroie estre recongneue.

8. Aincois fault pour mon honneur que Iason parte Incontinent dicy sans plus tarder A celle fin que len ne parle de nous autrement quen tout bien /

51
52
Beker seide mirro na dat het dus verre comēde Wil
den Wn platts hadden dat Wn onderlinghe mochte
vrolie wesen Maer in dmet het en mach niet wēl
wesen want om gheen goet te weeten en wilde ic
belien wesen Maer het is noot om minder eeren
wille dat iason van hier gae sonder manie so dat
men niet dan deucht up ons en bemoe de En Wn
sullen gaen ter haenen om te volcomē onse be
uatt so Wn eerst en hermelicst moghe

Iason de vromē prinsē hoerēde de stonē mir
ro also ordintē haer omersine reyse maer
te simpel chier also cortē te moete late sin der har
ten begheē hi had wēl menighe der comē ghinnē
te verstaen sin slachte die hi vp haer ghedaen
had maer zū en wilde gheen sin na horen
En al lachēde gaf hi hēp durbūc oerlof tot
iason hem verouēde en omhalsde En diende
haer mit een of twee vīdelichte cussims Ende
lic hi ghint vā daer belouēde der comē ghinnē
dat hi cortē bī haer wesen soude Ter stont als
hi werch was de stonē mirro Ende haer ionoff
deden zalen haer paede En reden ter haenē
en ghinghe te sepe En om onse matē te wite
si deden so vele dat zū cortē quamē in oisene
der zū iason zeer verbahte in groete verlaghe
en onghenouchte als hier naer mit langhe wēl
verlaet sal wesen dus zinghe ic vā haer mitē

bevaert so wij eerst ende heymelicst moghen.”¹

J Ason de vrome prinse hoerende de scone Mirro also ordineren haer onversiene² reyse, maecte simpel chier³ also corts te moeten laten sijnder harten begheren.⁴ Hij had wel meninghe der coninghinnen te verslaen⁵ sijn clachten die hij up haer ghedaen had, maer zij en wilder gheensins na horen.⁶ Ende al lachende⁷ gaf sij hem dicwijl⁸ oerlof tot Jason hem veroverde⁹ ende omhalsdese ende diende haer mit een of twee vrindelicke cuskins.¹⁰ Eyndelic hij ghinc van daer, belovende der coninghinnen dat hij corts bij haer wesen soude.¹¹

Ter stont als hij wech was, de scone Mirro ende haer joncfrouwe deden zalen¹² haer paerden ende reden ter havenen ende ghinghen te scepe.¹³ Ende om onse materij te corten, sij deden so vele dat zij corts quamen in Olifernen, d[a]er¹⁴ zij Jason zeer verwachten in groeten verlanghen ende onghenouchten, als hier naer int langhe wel verclaert sal wesen.¹⁵

1. Et nous irons secretement au port querir aucun bon maronnier qui nous menera en nostre secret pelerinaige.

2. onversiene: onverwachte, plotselinge

3. maecte simpel chier: was allesbehalve blij

4. [Gr 51v] **I**Ason le noble prince oyant la belle mirro ainsi ordonner et conclure de leur soudain departement encommenca de faire simple chiere Car Il fu fort esbahy et dollent de ainsi laisser sa dame quil veoit doee de si [43v] haultes vertus que nulle plus /

5. verslaen: vertellen

6. Certes Il auoit bien Intencion de racompter a la royne partie de ses regrets quil auoit faits apres elle / Mais elle ne le voulut n[u]llement ouyr.

7. al lachende: uitnodigend glimlachend

8. dicwijl: meermalen

9. hem veroverde: de moed opbracht

10. Aincois en sousriant lui donna congie par plusieurs fois. Et tant que Iason lacola et la seruyt de vng ou de deux baisiers

11. **¶** Finablement Il party dillec promettant a la dame quen brief terme Il seroit retourne par deuers elle.

12. zalen: zadelen

13. Et tantost quil fu party et mis au chemin la belle mirro et sa damoiselle firent seller leurs cheuaulx et sen allerent au port ou elles monterent en la mer /

14. Hs.: der — **Bellaert [1485]**, fol. d3va: daer

15. Pour nostre histoire abregier et sans aucune auenture auoir qui face a recorder leur maronnier exploita tellement voire a laide du bon vent quil ot que dedens brief Iour Il mist la royne mirro et sa damoiselle en oliferne / Ou elles attendirent Iason moult longuement et en tresgrant ennuy et desplaisir comme si apres sera bien au long declaire

Dus zwighe ic van haer nu ter [52v] tijt om vertrecken¹ van Jason, die sceide van sijnder vrouwen als gheseit is, ende quam tot Mopsius zeer vrolic ende vertelde hem dat hem van sijn droem wat ghebuert was, ende dat hij niet dan goede nieumaer van sijn vrou ghehoert en had.² Maer hij en vertrac hem niet dat sij selve in persoen daer gheweest had, maer hij dede hem verstaen dat twee van haeren joncfrouwen hem beloeft hadden ende ghezworen: in dien hij comen wilde tot Olifeernen mit vrinden ende maghen, “dat sij mi vast stonden³ en[de] haer verwillen⁴ dat sij mi trouwen soude ende croonen mi coninck van haer landen.⁵ Ende om dat ic ghelove sette in de belofte deser tweer joncfrouwen, ic sal gaen tot mijn vader ende vergaren al mijn vrinden ende maghen so ic eerst mach, ende en rusten niet voer ic mijn begheerte volbrocht sal hebben, daer ic gheen twifel in en make, het en sal mi ghescien!”⁶

1. vertrecken: (verder te) vertellen

2. mais atant me tais delle et de ses faiz pour le present pour racompter de la conduite du preu Iason lequel party de la presence de sa dame comme dit est et retourna a toute dilligence par deuers mopsius le bon ancien cheualier moult Ioyeulx et lui dist que de son songe estoit aduenu quelque chose / et que Il nauoit ouy que toutes bonnes nouuelles de sa dame /

3. mi vast stonden: op mijn hand waren, aan mijn kant stonden

4. verwillen: overreden

5. Toutesuoies Il ne lui declaira pas quen propre personne Il eust parle a elle / Mais Il lui donna a entendre que deux de ses damoiselles lui auoient promis et Iure que sil vouloit aler en oliferne acompaigne de ses parens et amis que tant feroient enuers sa dame quelle lespouseroit et quelle le couronneroit roy de son pays /

6. Et pour ce dist Iason que Ie prens fiance en la promesse de ces deux damoiselles Ie men iray en mon pays assembler mes parens et amis au plus tost que pourray [et] [44r] ne cesseray Iamais Iusques atant que Ie seray venu au dessus de mes amours enquoy Iay bonne esperance.

intom vertickte vā iason die seide vā sūnder vrouwe
als gheseyt is En quam tot moysiū zeer vrolic Ende
vertelde hem dat hem vā sūm dieem wat ghebuerit was
En dat hū niet dā goede meumaer vā sūm vrou ghe
hoert en had Maer hū en vertac hem niet dat sū sel
ne in persoon daer ghebeest had Maer hū dede hē
verstaen dat Abec vā haere ioncge hem beloeft hadde
en gheslhoien in dū hū comen Wilde tot olifete
niet vanden en maghe dat sū in vast stonden en
haer verbiſte dat sū in trouwe soude En croone
in comde vā haer landen En om dat ic gheloue
sette in de belofte deser Abec ioncge ic sal gaen
tot min vint vader En vergaer al min vint
en maghe so ic eerst mach En en rusten niet vore
ic min begheere volbrocht sal hebben daer ic
gheen swijel in en make het en sal in ghesne

Hoe een pinse van guedien gheuoemt
peleus broeder des comedis esons van
mimdomē en oom vā iason ghinc ten
tempel vā apolle En hoe hū andro
had dat hū verhefen soude troyminc
vā mimdomē doet de eerste die hē ghe
moete den eenē voet onghesort Ende
den anderē ghesort